БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

ВКП(б)-гэй ОБЛАСТНОЙ БА ГОРОДСКОЙ КОМИТЕДҮҮДЭЙ, БУРЯТ-МОНГОЛОЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ОРГАН.

№ 225 (6154, НОЯБРИИН 10 ПЯТНИЦА 1950 он

Сэн 20 мунгэн.

Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин илагдашагүй туг мандаха болтогой!

Түгэс хүсэтэ советскэ арад мандаха болтогой!

Манай алдарта коммунистическэ парти мандаха болтогой!

Бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал мандаха болтогой!

Нүхэр И. В. СТАЛИНДА

Хүндэтэ Иосиф Виссарионович!

Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин 33 жэлэй ойдо зорюулан партийна, общественнэ организацинуудай ба Советскэ Армиин түлөөлэгшэдтэй хамталаа болоhон, ажалшадай депутадуудай Московско Соведэй баярай заседани советскэ арадай гениальна вождь ба багша, Танда үнэн зүрхэнэй, дүлэтэ амаршалга хүргэнэ!

Оломиллионно советскэ арад Ленин—Сталинай партиин хүтэлбэри доро ябажа, Советскэ Союзай арадай ажахые лайнай хойто тээ hэргээн болхоохо ба хүгжөөхэ табанжэлэй түсэбые түгэсхэн дүүргэхын тула зориг түгэлдэрөөр ажаллана.

Промышленностиин хүгжэлтын лайнай урда тээхи хэмжээн үлүүлэгдээд, хойномнай холо үлөө. Социалистическэ хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд ехэ амжалтануудые туйлаа. Байгаалиие шэнэдхэн хубилгаха сталинска асари ехэ программа амжалтатайгаар бэелүүлэгдэжэ байна.

Дэлхэй дээрэ эгээл ехэ гидроэлектростанцинуудые ба уhалалгын системэнүүдые Волга дээрэ, Дунда Азида, Украинада ба Крымдэ бариха тухай ССР Союзай Министрнүүдэй Соведэй түүхэтэ тогтоолнуудые манай ороной ажалшад түрэл Советскэ правительстводоо, хүндэтэ нүхэр Сталин, Танлаа халуун баяр баясхалангай мэдэрэлтэйгээр угтаа. Коммунизмын агууехэ барилганууд хадаа ороной үйлэдбэрилгын хүсэнүүдэй саашадаа дэбжэлгэ тухайда, коммунизмын материально-техническэ база байгуулха тухайда, советскэ арадай энхэ жаргал тухайда Танай эсэшэ сусашагүйгөөр анхарал оролдолго табидагай шэнэ гэршэ мүн.

Советскэ наука ба культурые хүгжөөлгөөр ехэ амжалтанууд туйлагдаа. Манай эрдэмтэд коммунистическэ байгуулалтын хэрэгтэ өөhэлынгөө бүхы хүсэ шадал ба эрдэм шадабарие үгэнэ.

Наукын агууехэ корифей — хүндэтэ Иосиф Виссарионович, Та большевистскэ партиин ба советскэ арадай идейнэ хүсэтэ зэбсэгые— марксистско-ленинскэ теорие саг үргэлжэ улам хүгжөөжэ ба баяжуулжа байнат. Языкознаниин асуудалнуудаар Танай зохёоhон гениальна зохёолнууд марксизм-ленинизмын баялигта онсо гайхамшаг шэнэ нэмэлтэ болоо, советскэ наукын бүхы hалбаринуудай саашадаа хүгжэхэ үргэн ехэ перспективэнүүдые нээжэ үгөө.

Советскэ арадай бүхэдэлхэйн-түүхэтэ илалтанууд болбол социализм байгуулха замда ехэ амжалтануудые туйлаhан, арадай демократиин оронуудай ажалшадые зоригжуулна. Гадаадын империализмын ба гоминдановска бүлэгэй дарлалтаhаа мултарhан оломиллионно хитад арад шэнэ ажабайдалаа демократическа үндэhэ hуури дээрэ амжалтатайгаар зохёожо байна. Үнгэрэгшэ жэл хадаа Германска демократическа республикын улам бэхижэлгын жэл байгаа. Баруун ба Зүүн зүгэй хэдэн зуун миллион ажалшад өөhэдынгөө hанал бодолнуудые бүхы прогрессивнэ хүн түрэлтэнэй гениальна вождь ба багша, Тан тээшэ хизааргүй ехэ инаглалай мэдэрэлтэйгээр хандуулна.

Эб найрамдалай тала баригшадай хүсэтэ хүдэлөөндэ нэгэдэhэн бүхы оронуудай простой хүнүүд Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин 33 жэлэй алдарта ойе советскэ арадтай хамталаа тэмдэглэжэ байна.

Стокгольмско Уряада табан зуун миллион хүнүүдэй гартабилга хадаа американо-английска шэнэ дай үүдхэгшэдэй амыень татаха гэжэ арадуудай батаар шиидэhэнэй эли тодо жэшээ мүн.

Героическа корейскэ арадай ба Зүүн зүгэй колониальна арадуудай эрхэ сүлөөе, бэеэ дааха байдалые hандаргагшад—американска агрессорнүүдые бүхы дэлхэйн үнэн сэхэ хүнүүд шоо үзэжэ, шобто харана.

Хүндэтэ нүхэр Сталин!

Москвагай ба Московско областиин промышленна предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэд социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, 1950 онойнгоо 10 hарын түсэбые үлүүлэн дүүргээ гэжэ баяртайгаар Тандаа элидхэнэбди. Москва городой барилгашад гэр байрын ба культурно-ажаhуудалай барилгын жэлэй түсэбые болзорhоонь урид дүүргэхэ тухай Танда үгэhэн уялгануудаа бэелүүлхын түлөө шууд тэмсэжэ байна.

Московско областиин колхознигууд, машинно-тракторна станцинуудай ба совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд хүдөө ажахынгаа хүдэлмэринүүдые амжалтатайгаар дүүргэбэ. Гүрэндэ таряа ба хартаабха тушааха түсэбөө болзорhоонь урид дүүргээ. Ниитын малажал амжалтатайгаар хүгжөөгдэнэ. Колхозуудые томодхоhоной ба түрүү зэргын машинна техникые үргэнөөр хэрэглэhэнэй ашаар, колхозуудые эмхидхэлэй-ажахын талааргнь улам бэхижүүлхэ хэрэгтэ ниилээд ехэ амжалтанууд туйлагдаа.

Манай агууехэ социалистическэ Эхэ ороной hалбаран бадархын тулада, коммунистическэ общество байгуулхын тулада, хүсэ, шадалаа гамнахагүйбди гэжэ, Иосиф Виссарионович, Танине Москвагай ба Московско областиин ажалшад найдуулна.

Түрэл нүхэр Сталин! Советскэ арадай зол жаргалай тулада, бүхы дэлхэйн ажалшадай аша туhада олон удаан жэлнүүдтэ элүүр энхэ ажаhуухыетнай, үрэ ехэтэйгээр ажаллахыетнай Танда үнэн зүрхэнhөө хүсэнэбди!

Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин 33 жэлэй ой мандаха болтогой!

Манай хүсэн түгэс социалистическэ Эхэ орон мандаха болтогой!

Манай түрэл Советскэ Правительство мандаха болтогой!

Советскэ арадай авангард — Ленин—Сталинай героическа парти мандаха болтогой!

Советскэ арадай ба бүхы дэлхэйн ажалшадай агууехэ, сэсэн вождь, түрэл ба инаг нүхэр Сталинда алдар соло!

—◆—

Генералиссимус Иосиф Виссарионович СТАЛИНДА

Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин 33 жэлэй ойтой дашарамдуулан, Дээдэ зэргэтэ Танда ба агууехэ советскэ арадта Хитадай Арадай Республикын Правительствын, хитад арадай үмэнэhөө халуун амаршалга хүргэнэб. Советскэ Союзай социалистическэ байгуулалтын үлэрhөө үдэртэ хүгжэхыень, бүхы дэлхэй дээрэ бата бэхи эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ Хитадай ба Советскэ Союзай арадуудай эмхидэн жагсахыень хүсэнэб.

МАО ЦЗЕ-ДУН.

ССР Союзай Сэрэгэй Министр Советскэ Союзай Маршал **А. М. ВАСИЛЕВСКИЙ.**

ССР Союзай Уhан-Сэрэгэй Министр Адмирал **И. С. ЮМАШЕВ.**

ССР Союзай Сэрэгэй Министрын ПРИКАЗ

1950 оной ноябриин 7. № 125. Москва город.

Нүхэд солдадууд ба сержантнууд!

Нүхэд офицернүүд ба генералнууд!

Советскэ Арми бүхы советскэ арадтайгаа хамта мүнөөдэр Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин 33 жэлэй ойе hайндэрлэжэ байна.

Советскэ Союзай ажалшад СССР-эй арадай ажахые дайнай хойто тээ hэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ табанжэлэй түсэб амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө тэмсэлдээ онсо ехэ илалтануудые туйлан, Агууехэ Октябриин hайндэрые угтаба. Большевистскэ партиин ба өөрынгөө инаг вождь нүхэр СТАЛИНАЙ сэсэн мэргэн хүтэлбэри доро манай ороной хүдэлмэришэн анги, таряашад ба интеллигенци коммунистическэ общество байгуулха сталинска программые бодото дээрэнь зоригжолтойгоор бэелүүлжэ байна.

Советскэ сэрэгшэд болбол манай бүхы арад шэнгеэр, социалистическэ Эсэгэ оронойнгоо түлөө, капитализмhаа социализмын булюу hайниие эли тодоор харуулhан онсо гайхамшаг шэнэ амжалтануудай ба туйлалтануудайнь түлөө омогорхолтойгоор бүгэдэарадай энэ hайндэрые угтаба.

Советскэ Арми үнгэрэгшэ жэлдэ сэрэгэй ба политическэ бэлэдхэлдээ ехэ амжалтануудые туйлаа. Манай арми алдарта коммунистическэ партиие, Советскэ Правительствые, манай инаг вождь ба багша нүхэр СТАЛИНИИЕ тойрон нигтаар жагсанхай.

Советскэ арад ба тэрэнэй арми хадаа эб найрамдалай дайсадай аашануудай хойноhоо hэрэмжэтэйгээр адаглан хаража, сэрэгэй аюул тухайда хододоо hанажа ябана.

Англо-американска империалистнууд дэлхэйн шэнэ дай пүжэрөөхэ политика ябуулна. Дай үүдхэгшэ галзуурhан бузарнууд болбол корейскэ арадта эсэргүү шуhата интервенци үүдхээд, мүнөө агрессиин ябуулгануудта сэхэ оронхой байна.

Империалистическэ агрессорнүүдтэ эсэргүүсэн, эб найрамдалай тала баригшадай хүсэтэ хүдэлөөн үдэрhөө үдэртэ бэхижэжэ байна. Сэсэн мэргэн сталинска гадаадын политика, эб найрамдалай ба арадуудай хоорондохи хани харилсаанай түлөө СССР-эй шууд hанга тэмсэл хадаа бүхы түрүү хүн түрэлтэнэй дунда улам ехээр hайшаагдан ба дэмжэгдэн угтагдана.

Дайшалан туйлаhан амгалан тайбан байдалаа, манай Эхэ ороной хилэнүүдые ба советскэ арадай зохёон байгуулхы ажалые hэрэмжэтэйгээр сахин хамгаалха харюусалгатай зорилгонууд Советскэ Армиин урда табигданхай байна.

Советскэ сэрэгшэд хадаа сэрэгэй ба политическэ бэлэдхэлдээ шэнэ амжалтануудые туйлаха, манай сэрэгүүдэй hэрэмжэ ба дайшалхы бэлэдхэлые саг үргэлжэ дээшэлүүлхэ ёhотой.

Өөрынгөө социалистическэ Эхэ оронло, коммунистическэ партида ба нүхэр СТАЛИНДА хизааргүй үнэн Армимнай Агууехэ Октябриин туйлалтануудые саашадаашье найдамтайгаар сахин хамгаалха гэжэ советскэ арадай батаар найдахадань болохо.

Нүхэд солдадууд ба сержантнууд, офицернүүд ба генералнууд!

Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин 33 жэлэй ойтой дашарамдуулан, Таанарые амаршалан, баяр хүргэнэб!

Бүгэдэарадай hайндэрые тэмдэглэн, ЗАХИРХАМНИ:

Мүнөөдэр, ноябриин 7-до, манай Эхэ ороной столица — Москвада, союзна республикануудай столицануудта, тэрэшэлэн Калининградта, Львовто, Хабаровскда, Владивостогто ба геройгородууд: Ленинградта, Сталинградта, Севастопольдо ба Одессэдэ —артиллериин хорин буудалгаар салют хэхэ.

Агууехэ советскэ арад ба тэрэнэй шэн габьяата Советскэ Арми мандаха болтогой!

Манай түрэл Советскэ Правительство мандаха болтогой!

Манай коммунистическэ парти мандаха болтогой!

Манай бүхы илалтануудые зоригжуулагша ба эмхидхэгшэ — манай инаг вождь, сэсэн мэргэн багша ба гениальна полководец — Агууехэ СТАЛИН мандаха болтогой!

ССР Союзай Сэрэгэй Министр
Советскэ Союзай Маршал ВАСИЛЕВСКИЙ.

ССР Союзай Уhан-Сэрэгэй Министрын ПРИКАЗ

1950 оной ноябриин 7. № 86. Москва город.

Нүхэд матросууд ба солдадууд, старшинанууд ба сержантнууд!

Нүхэд офицернүүд, адмиралнууд ба генералнууд!

Советскэ Союзай Уhан-Сэрэгэй Хүсэнүүд бүхы советскэ арадтай хамталаа мүнөөдэр Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин 33 жэлэй ойе hайндэрлэжэ байна.

Ленин—Сталинай партяар хүтэлбэрилэгдэдэг манай ороной ажалшад социалистическэ байгуулалтын бүхы hалбаринуудта ехэ амжалтануудые туйлан, энэ агууехэ hайндэрые тэмдэглэжэ байна. Арадай ажахые hэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ табанжэлэй түсэб дүүргэгдэжэ ба үлүүлэн дүүргэгдэжэ байна, манай социалистическэ Эхэ ороной хүсэ шадал бүри ехээр бэхижээ, советскэ хүнүүдэй культура ба ажана тэниглэн байдалынь улам ургана.

Советскэ Союзай Уhан-Сэрэгэй Хүсэнүүд партиин ба правительствын, манай вождь, багша нүхэр Сталинай заабаринуудые бэелүүлэн, өөрынгөө Эхэ ороной далайн хилэнүүдые хёрхоор сахин жагсана, сэрэгэй ба политическэ бэлэдхэлдээ шэнэ амжалтануудые туйлажа, Агууехэ Октябриин 33 жэлэй ойе угтажа байна.

Манай Советскэ Правительство эб найрамдалда дуратай политика бэелүүлнэ. Эб найрамдалай тала баригшадай уласхоорондын хүдэлөөн ургажа ба бэхижэжэ байна.

Американо-английска империалистнууд дэлхэйн шэнэ дай бужэрөөхэ политика ябуулна. Тэдэнэр дай хэхээр занадаг аад, Корейдэхи агрессидэ сэхэ ороод байна.

Иимэ условидо корабльнуудай ба флодой частьнуудай hэрэмжэтэй, дайшалхы бэлэн байлгаяа саг үргэлжэ дээшэлүүлхэ, уhан-сэрэгэй хэрэгые оролдосотойгоор шудалха, сэрэгэй жаяг заршам бэхижүүлхэ, сэрэгэй болон политическэ бэлэдхэлэй отличнигуудай зэргэнүүдые үргэдхэхэ гээшэ Уhан-Сэрэгэй Хүсэнүүдэй личнэ составай арюун нангин уялга мүн.

Нүхэд матросууд ба солдадууд, старшинанууд ба сержантнууд!

Нүхэд офицернүүд, адмиралнууд ба генералнууд!

Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин 33 жэлэй ойн hайндэртэй дашарамдуулан, Таанарые амаршалан, баяр хүргээд, сэрэгэй ба политическэ бэлэдхэлдээ шэнэ амжалтануудые туйлахыетнай хүсэнэб.

Бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай ба демократиин түшэг тулгуури — хүсэн түгэс Советскэ Эхэ орон мандаха болтогой!

Героическа советскэ арад ба тэрэнэй Уhан-Сэрэгэй Флот мандаха болтогой!

Манай Советскэ Правительство мандаха болтогой!

Ленин—Сталинай парти мандаха болтогой!

Манай вождь ба багша агууехэ СТАЛИН мандаха болтогой!

ССР Союзай Уhан-Сэрэгэй Министр
Адмирал ЮМАШЕВ.

—◆—

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ господин Н. М. ШВЕРНИГТЭ

Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин 33 жэлэй ойн үлэр Советскэ Союзай арадуудта, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, Танда өөртэтнай польско арадай үмэнэhөө, минии өөрымни нэрэhээ тон үнэн зүрхэнэй амаршалгануудые хүргэнэб.

Агууехэ Октябрьска революци ба тэрэнэй ашаар мандаhан, эб найрамдалда дуратай ба сүлөөдэ дуратай бүхы арадуудай найдабари, түшэг тулгуури — Агууехэ Советскэ Союз хадаа бүхы хүн түрэлтэнэй түүхэдэ бүхэдэлхэйн-түүхэтэ ямар ехэ хубилалта бэелүүлээб гэжэ польско арад өөрынгөө байдал дээрэhээ мэдэнэ.

Империалистическэ агрессорнүүдэй хорото аашануудые хэбэшье hаань, Советскэ Союзай ба энээниие тойрон жагсаhан прогрессивнэ хүсэнүүдэй улам ургажа байгаа хүсэ шадалай ашаар эб найрамдал аршалан хамгаалжа болохо байна.

Бүри ехээр hалбаран бадаралгын ба ажана тэниглэн байлгын замда гайхамшаг амжалтануудые саашадаа туйлахыень Советскэ Союзай арадуудта мүнөөдэр польско арад үнэн зүрхэнhөө хүсэнэ.

БОЛЕСЛАВ БЕРУТ.

АГУУЕХЭ ОКТЯБРЬСКА СОЦИАЛИСТИЧЕСКЭ РЕВОЛЮЦИИН 33 ЖЭЛЭЙ ОЙ

1950 оной ноябриин 6-да Московско Соведэй баярай заседани дээрэ Н. А. БУЛГАНИНАЙ хэһэн элидхэл

Нүхэдүүд!

Мүнөөдэр Советскэ Союзай арадууд болбол шэнэ үеын, ажалшадые капиталистическэ богоолшолгоһоо сүлөөлэлгын үсын эхи табиһан Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин гушан гурбан жэлэй ойе һайндэрлэжэ байна.

Октябрьска революци болбол манай арадай үзэгдөөгүй ехэ творческо эршэ хүсые ба үүсхэлые бадаруулаа. Коммунистическэ партяар хүтэлбэрилэгдэдэг советскэ хүнүүд амгалан ажалдаашье, мүн өөрынгөө Эсэгэ оронииe сэрэгээр хамгаалхадаашье үзэгдөөгүй ехэ геройзм харуулаа. Советскэ арад хадаа өөрынгөө зам дээрэ ехэнүүд бэрхэшээлнүүдые дабаад, түүхын богонихон болзор соо советскэ социалистическэ байгуулалта байгуулаа, тиин мүнөө агууехэ зорилго тээшэ — коммунизм тээшэ этигэлтэйгээр дабшажа ябана.

Октябрьска революциин илаһанай ашаар бии болоһон манай советскэ байгуулалта болбол бүхы дэлхэйн түүхын хүгжэлтэдэ шэнэдхэи байгуулхы ехэ нүлөө үзүүлжэ байна. Октябрьска революциин соносхоһон принципүүд болбол Советскэ Союзаар толгойлогдодог социализмын ба демократиин хүсэн түгэс лагерие мүнөө нэгэдүүлнэ. Энээниие марксизм-ленинизмын идеинүүдэй илалта гэжэ бидэнэр тэмдэглэхэ ёһоороо тэмдэглэнэбди.

XIX ба XX зуун жэлнүүдэй хоорондо **өөрынгөө хүгжэлтын һүүлшын шатада**—империализмын шатада ороһон капитализмын заатагүй хосорон һалаха тухай марксистско-ленинскэ һургаалай зүб байһаниинь событинуудай бүхы ябасаар гэршэлэн баталагдаа. Революционно марксистска парти түрүүтэй хүдэлмэрищэн анги болбол капитализмһаа сүлөөрэлгэдэ ажалшадые бодхоожо, обществые гүрэнэй хүтэлбэрилхэ ябадал өөр дээрээ даажа абаха ба социализм байгуулха һайн һайхан зорилгые бэелүүлжэ шадаха хүсэн мүн гэһэн марксизм-ленинизмын научна тобшолол гэршэлэн баталагдаа. Нацануудай ахадүүгэй хани харилсаанай жэшээ харуулжа байгаа советскэ гүрэниие байгуулгын дүй дүршэл дээрэһээ, бусад орэнуудай арадууд хадаа капитализмһаа социализмын булюу хүсэтэй байһаниие, марксизм-ленинизмын зүб ба бата мүнхэ хүсэтэй байһаниие этигэн ойлгоно.

I. Дотоодынгоо хүгжэлтөөр Советскэ Союзай туйлаһан түүхэтэ амжалтанууд

Советскэ арад болбол политическэ, ажахын ба культурна ажабайдалай бүхы һалбаринуудта ехэнүүд амжалтануудые туйлан, Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин гушан гурбан жэлэй ойе угтажа байна.

Октябрьска революциин ойдо ямар гол дүнтэй ерээбибди гэбэл, Советскэ социалистическэ гүрэнэй политическэ ба экономическа хүсэн үшөө **ехээр** ургаһан ба бэхижэһэн **байна.** Дайнай хойто тээхи жэлнүүдтэ ганса советскэ хүнүүдэй дунда бэшэ, мүн баһа бусад орэнуудай ажал**шадай дунда сэветскэ засагай —** арадтаа бүрин найдагдадаг **ба дур**лагдадаг, дэлхэй дээрэхи **эгээн де**мократическа засагай нэрэ **хүн**дэнь үшөө ехээр дээшэлээ. Манай **советскэ байгуулалта** болбол гүрэнэй ба общественнэ ажабайдалда үргэн олон арад нийтын эдэбхитэй хабаадалгые хангадаг ба тэдэнэй творческо хүсэнүүдэй хүгжэлтын эгээл эрхим формо мүн болоно. Манай гүрэнэй **хүтэлбэрилхы ба залан ударидахы** хүсэниинь **коммунистическэ парти мүн, тэрэнэй политикые советскэ хүнүүд өөрынгөө политика гэжэ тоололог, өөһэдынгөө интересүүдэй** бэелһэниие тэрээндэ харадаг. Советскэ Правительствын **байдалай** бата бэхи ба ойроо хүртэшэгүй байһанда али тиимэ бата бэхи ба ойроо хүртэшэгүй дотоодын политическэ байдалтай нэгэшье буржуазна гүрэн дэлхэй дээрэ байхагүй. **(Альгаташалга).**

Амгалан хүгжэлтын жэлнүүдтэ Советскэ Союзай туйлаһан амжалтанууд советскэ патриотизмын үзэлые **манай арадта үшөө** ехээр бэхижүүлээ, нүхэр Сталинай һургаалай ёһоор, советскэ патриотизмын хүсэн хадаа өөрынгөө үндэһэ һуурида расова гү, али националистическэ үзэл бодолнуудтай бэшэ, харин арадай зүгһөө Эхэ орондоо гүн этигэлтэй ба үнэн сэхэ байһанда, манай ороной бүхы нацануудай ажалшадай ахадүүгэй хани барисаанда байна.

Социалистическэ Эхэ оронойнгоо аша туһада хэгдэһэн зохёон байгуулхы ажал дотор манай ороной арадуудай ахадүүгэй харилсаан ба хани барисаан хүгжэжэ ба бэхижэжэ байна. Дайсанай эзэмдэлгэдэ дайрагдаһан районуудай ажахынь бүхы Советскэ Союзай дэмжэлгын ашаар һандаралһаа бодоод, урагшаа түргэнөөр **дабшаһан** байна. Арадуудай хани барисаата бүлэ дотор манай **бүхы** республиканууд дайнай **хойто тээхи** жэлнүүдтэ **политическэ, ажахын ба культурна багабэшэ амжалтанууд**ые туйлаа.

Партиие ба советскэ засагые тойрон ниттаар жагсаһан советскэ обществын морально-политическэ нэгэдэлынь коммунистическэ байгуулалтын агууехэ зорилгонуудые бэелүүлхын түлөө тэмсэл дотор хэлбэришэгүйгөөр бэхижэжэ байна. Дайнай хойто тээхи үедэ болоһон, коммунистнуудай ба партийнабэшэ хүнүүдэй сталинска блогто толотомо илалта асарһан, СССР-эй Верховно Советые ба национальна республиканудай Верховно Советүүдые һунгаһан һунгалтануудай дүнгүүд энээн тухай этигүүлхээр хэлэжэ үгэнэ.

Советскэ общественнэ ба гүрэнэй байгуулалтын булюу һайниинь дайнай жэлнүүдтэ онсо ехэ хүсэтэйгээр харагдаад, амгалан хүгжэлтын условинуудташье мүн лэ тиимэ үрэ ехэтэйгээр харагдажа байна.

Дайнай хойто тээхи **үедэ** советскэ арадай **ажахын ба культурна ажал-ябуулгын үндэһэ һууринь** 1946—1950 онуудта **ороной** арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ табанжэлэй түсэб байба, тэрэ хадаа Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай, манай Эхэ ороной хэзээ нэгэтэ үзэһэн бүхы дайнуудһаа эгээл хүндэ дайнай, дүүрэмсээр баталан абтаһан байгаа. Манай орондо дайнай ушаруулһан материальна гарза хохидол айхабтар ехэ байһан туладань, **манай** дайсад **энээниие** ашаглан хорото түсэбүүдээ зохёодог байгаа. Дайнай хойто тээхи **бэрхэшээлнүүдһээ өөһэдынгөө хүсөөр бидэниие гаража шадахагүй гэжэ тэдэнэр найдаһан байгаа. Зүгөөр, тэдэнэй найдабаринуудынь** бүтэхэгүй байшаба. Советскэ Союз болбол дайнай ушаруулһан шархануудые эдэгээхэһээ гадна, мүн промышленностиин ба транспортын, **хүдөө ажахын, ажалша**дай культурын ба материальна тэниглэн байдалай саашанхи хүсэтэ дэбжэлтэ эмхидхэхын тула хэрэгтэй хүсэнүүдые ба арга боломжонуудые **өөрөө олоһон байна.**

Советскэ арад болбол табанжэлэй түсэбые **өөрынгөө үндэһэн интересүүдтэ** тааража **дайшалхы программа мүн гэжэ угтан** абаа, тиин энэ түсэбые бодото **дээрэнь бэелүүлхын түлөө** зоригжолтойгоор тэмсэжэ ороһон байна. Коммунистическэ партяар хүтэлбэрилэгдэдэг советскэ хүнүүд болбол дайнай хойто тээхи табанжэлые дүүргэхын ба үлүүлэн дүүргэхын түлөө тэмсэлдэ хүсэ ба ажалаа гамнаагүй. Эдэ жэлнүүдтэ советскэ арадай гайхамшагта һайхан шанар ба творческо хүсэнүүд шэнээр харагдаа, советскэ хүнүүдэй политическэ оюун мэдэрэлынь, общественнэ эдэбхинь үшөө ехээр ургаа.

Дайнай хойто тээхи табанжэл— энэ болбол манай ороной хүгжэлтэдэхи шэнэ алдарта шата мүн.

Табанжэлэй түсэбэй гол зорилгонууд ямар байгааб гэхэдэ, ороной хохидоһон районуудые һэргээн бодхоохо, дайнай урда тээхи промышленностиин ба хүдөө ажахын хэмжээе һэргээн бодхоохо ба удаань энэ хэмжээе нилээд ехээр **үлүүлэн гараха ябадал мүн байгаа. Табанжэлэй эдэ зорилгонууд амжалтатайгаар дүүргэгдээ гэжэ бидэнэр мүнөөдэр манай агууехэ** Эхэ ороной түлөө омогорхон хэлэжэ шадахабди. **(Альгаташалга).**

Советскэ Союзай бүхы промышленностиин продукци 1950 ондо дайнай урда тээхи 1940 онтой сасуулбал 48 процентээр ехэ болохо ёһотой гэжэ табанжэлэй түсэбөөр тогтоогдоһон байгаа. Үйлэдбэриин энэ хэмжээн манай промышленностяар туйлагдахаһаа гадна, нилээд ехээр үлүүлэгдээ. Хэнэйшье мэдэһээр, үшөө 1949 оной дүрбэдэхи кварталда һара бүридөө дундазэргээр валова продукци гаргалгын хэмжээ 1940 оной хэмжээнһээ 53 процентээр дээшэлһэн байгаа. Энэ жэлдэ промышленна үйлэдбэриин хэмжээн үшөө ехэ болоо. Промышленностиин валова продукци гаргалгаар дайнай урда тээхи хэмжээн 1950 оной арбан һара соо 70 процентээр үлүүлэгдээ. **(Альгаташалга).**

Промышленна үйлэдбэриин ургалтын ба арадай ажахын бүхы һалбаринуудай хүгжэлтын үндэр **темпнүүд хадаа капитальна барил**гын нилээд ехэ хэмжээгээр хангагдана. Дайнай хойто тээхи та**банжэлэй үнгэрһэн үе соо,** гүрэнэй ба кооперативна жэжэ предприятинуудые тоололсонгүйгөөр, зургаа мянга шахуу промышленна предприятинууд һэргээн бодхоогдоһон, шэнээр баригдаһан байна.

Дайнһаа гэмтэжэ хохидоһон районуудай промышленность гүйсэдөөр һэргээн бодхоогдохоһоо гадна, шэнэ ба бүри мүнөө үеын техникын үндэһэ һуури дээрэ нилээд ехээр үргэдхэгдэһэн байна.

Хүндэ промышленностиие түрүүшын ээлжээндэ һэргээн болхоохо ба **хүгжөөхэ** зорилго амжалтатайгаар бэелүүлэгдэжэ байна.

Хара металлургиие хүгжөөхэ талаар табанжэлэй түсэбэй даалгабаринууд үлүүлэн дүүргэгдээ. Табанжэлэй түсэбөөр 1950 ондо хара металлнууд 1940 онойхидо орходоо 35 процент ехээр үйлэдбэрилэгдэхэ ёһотой байгаа. Энэ оной 10 һара соо хара металлнуудые үйлэдбэрилгэ дайнай урда тээхи хэмжээе 44 процентээр, тэрэ тоодо шэрэм хайлуулга 28 процентээр, булад хайлуулга 48 процентээр ба прокат үйлэдбэрилгэ 58 процентээр үлүүлээ.

Эдэ үрэ дүнгүүдые туйлахын тулада манай металлургнууд ба барилгашад багабэшэ хүдэлмэри хэхэ ушартай байгаа. Хэнэйшье мэдэһээр, дайнай үедэ, Урда зүгэй металлургическа промышленность бүримүһэн һандаргагдаһан байгаа. Мүнөө тэрэмнай шэнэ техническэ һуури дээрэ гүйсэд һэргээн бодхоогдоод, дайнай урда тээхиһээ ехэ металл үгэнэ. **(Альгаташалга).**

Оронэй зүүн районуудта хара металлургиин саашанхи хүгжэлтэ болоо. Эдэ районуудта прокат үйлэдбэрилгын хэмжээн дайнай урда тээхиһээ хоёр хахад дахин дээшэ байна.

Үнгэтэ металлургиин талаар табанжэлэй түсэбэй даалгабаринуудтай зохилдуулан үнгэтэ ба шухаг металлнуудые: алюмини, туулга, никель, зэд, сагаан туулга, цинк, магни, вольфрамова ба молебденовэ концентрадуудые үйлэдбэрилгэ нилээд ехээр үргэдхэгдөө.

Нүүрһэ малтан абалгаар табанжэлэй түсэбэй даалгабаринууд үлүүлэн дүүргэгдээ.

Табанжэлэй түсэбөөр 1950 ондо нүүрһэ малтан абалга 1940 онойхиһоо 51 процентээр ургаха ёһотой байгаа. Энэ жэлэй арбан һара соо нүүрһэ малтан абалга дайнай урда тээхи хэмжээе 57 процентээр үлүүлээ, тиигэжэ Советскэ Союз нүүрһэ малтан абалгын хэмжээгээр дэлхэй дээрэ хоёрдохи һуурида гараба. **(Альгаташалга).**

Дайнай үедэ сум һандаргагдаһан Донбассай бүхы нүүрһэнэй промышленность һэргээн бодхоогдоо. Мүнөө үедэ Донбассай шахтанууд дайнай урда тээхиһээ ехэ ба табанжэлээр хараалагдаһанһаа ехэ нүүрһэ үгэнэ. Донбасс болбол ороной эгээл томо ба эгээл механизированнэ нүүрһэнэй бассейнэнь дахинаа болоо.

Тэрэшэлэн сум һандаргагдаһан Подмосковно бассейн мүнөө дайнай урда тээхидэ орходоо гурба дахин ехэ нүүрһэ үгэнэ.

Донбассые ба Мосбассые һэргээн бодхоохотой хамта, Урал дээрэ, Кузбасста, Карагандинска бассейндэ ба ороной бусад зүүн районуудта нүүрһэнэй промышленность хүгжэжэ байгаа. Мүнөө үедэ зүүн тээ, дайнай урдахи үедэ орходоо хоёр дахинһаа үлүү ехэ нүүрһэ малтан абтана. Хойто зүгэй ба Ленинградай районуудта хэрэгтэй нүүрһэнэй шэнэ базые—нүүрһэнэй Печорско бассейные үргэдхэхэ талаар табанжэлэй түсэбэй даалгабари үлүүлэн дүүргэгдэжэ байна. Ороной бусад районуудта нүүрһэнэй шэнэ газарнууд шэнжэлэн ашаглагдажа байна.

Манай нефтяной промышленность амжалтатайгаар хүгжэжэ байна. Нефть малтан абалгаар табанжэлэй түсэбэй даалгабари үлүүлэн дүүргэгдээ. 1950 ондо нефть малтан абалгые дайнай урда тээхиһээ 14 процентээр ехэ болгохо гэжэ табанжэлэй түсэбөөр хараалагдаһан байгаа. Энэ жэлэй арбан һара соо нефть малтан абалга дайнай урда тээхи хэмжээе 21 процентээр үлүүлээ.

Дайнай үедэ һандаргагдаһан Майкопско ба Грозненско нефтяной районуудай нефтяной промышленность ба Баруун Украинын нефтяной промышленность бүримүһэн һэргээн бодхоогдоһон ба техническэ шэнэдхэгдэн зэбсэгжүүлэгдэһэн байна.

Зүүн тээхи нефтяной шэнэ районуудай удхашанар ехээр ургаа. Башкирида нефтиин шэнэ томо үйлэдбэринүүд ба нефть болбосоруулдаг заводууд байгуулагдаа. Куйбышевска областьдо, Туркменскэ, Узбекскэ ба Казахска республиканудта нефть абалга ба болбосоруулга түргэнөөр хүгжэжэ байна. Татарска республикада нефтеэр ехэ шэнэ газарнууд олдоо. Сахалин дээрэ нефть абалгые хүгжөөхэ талаар ехэ хүдэлмэри хэгдэжэ байна. Союз дотор нефть абалгын бүхы хэмжээн дотор зүүн районуудай удельнэ хэмжээн 1940 ондо 12 процент байһанаа 44 процент хүрэтэрөө ехэ болоо.

Нефть болбосоруулдаг промышленность техническэ шэнэдхэн зэбсэгжүүлэгдээ, шэнэ сортын үндэр октанова авиабензин ба бусад янзын горючи ба тоһонуудые гаргалга шудалаад, үйлэдбэрилжэ байна.

Электроэнерги үйлэдбэрилгэ табанжэлэй һүүлэй жэлдэ дайнай урда тээхитэй сасуулбал 70 процентээр ехэ болохо ёһотой байгаа, бодото дээрээ тэрэ 87 процентээр ургаа. Дайнһаа гэмтэжэ хохидоһон районуудта электростанцинууд сум һандаргагдаһан байбашье, мүнөө үедэ тэдэнэй хүсэниинь ба электроэнерги үйлэдбэрилгэнь дайнай урда тээхи хэмжээнһээ дээшэлээ.

Машина бүтээлгэ түргэн темпээр хүгжэжэ байна.

Машинануудые, механизмуудые ба приборнуудые үйлэдбэрилгөөр табанжэлэй түсэбэй даалгабаринууд амжалтатайгаар дүүргэгдэжэ байна. 1950 ондо зэмсэг түхеэрэлгэнүүдые бүтээн гаргалга дайнай **урда тээхитэй сасуулбал хоёр дахин ехэ болохо гэжэ табанжэлэй түсэбөөр хараалагдаһан** байгаа. Энэ жэлэй арбан һара соо машина **бүтээлгын продукци хадаа дайнай урда тээхи хэмжээе 2,2 дахин үлүүлээ. Тиихэдэ металлургическа** түхеэрэлгэ үйлэдбэрилгэ 5 дахин, **паровой турбинануудые** бүтээн **гаргалга—2,5 дахин, томо** электромоторнуудые **— 5 дахин,** нефтеаппаратурые 3 дахинһаа ехээр, экскаваторнуудые бүгээн гаргалга 13 дахин ехэ болоо.

Һүүлэй жэлнүүдтэ советскэ машина бүтээгшэд болбол эсэгэ оронойнгоо наукын туйлалтануудта түшэглэн, мүнөө үеын шэнэ түхэлэй олон машинануудые ба механизмуудые байгуулһан ба үйлэдбэрилдэг болоһон байна.

Табанжэлэй үедэ түхеэрэлгэнүүдые промышленностьда ашаглалга нилээд ехээр һайжараа. Жэшээлхэдэ, доменно пеэшэнүүд дайнай урда тээхи үедэ орходоо 25 процент һайнаар, тиихэдэ мартеновскэ пеэшэнүүд 32 процент һайнаар ашаглагдана. Нефтиин скважинануудые ашаглахын тулада үрэмдэлгын скоростинь дайнай урда тээхитэй сасуулбал 43 процентээр ехэ болоо. Зүгөөр, зэмсэг түхеэрэлгэнүүдые улам ехэ бүтээсэтэйгээр ашаглахын тулада үшөө ехэ резервнүүд ба арга боломжонууд бии байна гэжэ түрүү хүдэлмэришэдэй, түрүү предприятинуудай ба цехүүдэй дүй дүршэл харуулна.

Шэнэ техникые амжалтатайгаар нэбтэрүүлгэ хадаа арадай ажахые саашадань техническэ ехээр шэнэдхэн зэбсэгжүүлгэ хэхэ, хүндэ ба хүшэр хүдэлмэринүүдэй механизациин хэмжээе дээшэлүүлхэ арга олгоо. Тэрээнтэй хамта, техническэ прогресс, манай кадрнуудай мэргэжэлые дээшэлүүлгэ ба хүдэлмэришэдэй, инженернүүдэй ба технигүүдэй творческо үүсхэл хадаа ажалай бүтээсын нилээд ехэ ургалтые хангаа.

1950 ондо промышленностьдахи ажалай бүтээсэ дайнай урда тээхи хэмжээтэй сасуулбал 36 процентээр ургаха гэжэ табанжэлэй түсэбөөр хараалагдаһан байгаа. Бодото дээрээ промышленностьда хүдэлмэришэдэй ажалай бүтээсэ 1950 оной гурбадахи кварталда дайнай урда тээхи хэмжээнһээ 40 гаран процент дээшээ байгаа. Түүхэй эдүүдые, материалнуудые, түлишэ ба электроэнергиие арбилха, үйлэдбэриин талмайнуудай ашаглалгые һайжаруулха талаар, эрьесын мүнгэ зөөриин эрьесые хурдадхаха талаар промышленностьда ехэ хүдэлмэри хэгдэжэ байна. Энээнэй эсэстэ промышленна продукциин өөрын үные химдаруулгаар Правительствын тогтооһон даалгабаринууд дүүргэгдэжэ ба үлүүлэн дүүргэгдэжэ байна.

Промышленностьда адли, тэрэшэлэн түмэрзамай транспорт хадаа табанжэлэй түсэбэй даалгабаринуудһаа дээшэ хэмжээндэ хүдэлмэрилжэ байна. Түмэрзамай транспортын ашаанай эрьесые 1950 ондо дайнай урда тээхитэй сасуулбал 28 процентээр ехэ болгохо гэжэ табанжэлэй түсэбөөр хараалагдаһан байгаа. Энэ жэлэй 10 һара соо ашаанай эрьесэ дайнай урда тээхи хэмжээнһээ 40-һөө үлүү процентээр дээшэлээ. Локомотивуудай ба вагонуудай парк ехэ болгогдоһон ба шэнэдхэгдэһэн байна, эсэгэ ороной электровоз ба тепловоз байгуулгын һуури табигдаа.

Хүдөө ажахыда нилээд ехэ амжалтанууд туйлагдаа. Энэ жэлдэ орооһото культурануудай валова ургаса 7 миллиард 600 миллион пүүд болохо ба дайнай урдахи 1940 оной хэмжээнһээ 300 гаран миллион пүүдээр ехэ байха байна. Тиихэдэ шэниисын валова ургаса 1940 оной ургасаһаа 340 миллион пүүдээр ехэ байна.

Хлопогой валова ургаса 1940 оной ургасаһаа дүшэ үлүүтэй процентээр ехэ болохо юм. Сахарна свёклын ургасань ехэ болоо. Энэ жэлдэ сахарна свёкло 1940 онойхиһоо адагынь 25 миллион центнер ехээр суглуулагдаха байна.

1948 ондо баталан абтаһан, Союзай Европейскэ хубиин талын ба модото талын районуудта поли хамгаалха модонуудые һуулгаха, ногоо таридаг политой севооборотуудые нэбтэрүүлхэ, сөөрэмүүдые ба уһанай хаалтануудые бариха түсэб амжалтатайгаар дүүргэгдэжэ байна. Хоёр жэл соо 1 миллион 300 мянган гектар талмайда модо һуулгагдаа; эдэ районуудай колхозуудта ба совхозуудта хэдэн мянган сөөрэмүүд ба уһанай хаалтанууд байгуулагдаа.

4 миллион 300 мянган гектарһаа дээшэ талмайда уһалалгын шэнэ системэдэ орохо тухай шухала шиидхэбэри энэ оной августда баталан абтаа. Газартаряалангай мүнөө үеын машинна техникын хэрэглэлгые хүндэдхэдэг байһан саг үргэлжын каналнуудай орондо уһалалгын сагзуурын каналнуудай барилгые хараалжа, уһалалгын шэнэ системэ болбол уһалагдадаг участогуудай хэмжээе ехэ болгохо ба уһалагдадаг газартаряаланда ажалай бүтээсые нилээд дээшэлүүлхэ арга олгохо байна.

Энэ жэлдэ Партиин ба Правительствын хүсэлэлгэнүүдынь хүдөө ажахын талаар центральна зорилгые шиидхэлгэдэ—малажалые бүхы хэмжээгээр хүгжөөлгэдэ зорюулагдаһан байна. Колхозно ба совхозно нийтын ашаг шэмэтэ малажал хүгжөөхэ гурбан жэлэй түсэбые бэелүүлэн, колхозууд ба совхозууд хадаа малай **тоо толгойе** ехээр олон болгохо ябадал туйлаһан ба малай ашаг шэмыень дээшэлүүлһэн байна.

Дайнай үедэ манай малажал ехээр хохидоһон байгаа. Ороной хүдөө ажахын шухалын шухала районуудта — Украинада, Хойто Кавказда, Белоруссида, Центрально-Харахүрьһэтэ областьнуудта малай тоо толгойнь, зүүн тээшээ абаашагдаһан ба хүн зоной шоуһан багахан хубиһаа бэшээрээ, бүримүһэн үгы хэгдэһэн байгаа. Мүн ороной бусад районуудтахишье малажал дайнай үедэ хохидоһон байгаа. Тиигэбэшье һаань, мүнөө үедэ нийтын ашаг шэмэтэ малажалаар дайнай урда тээхи хэмжээн гүйсэд һэргээн бодхоогдохоһоо гадна, мүн энэ хэмжээн нилээд ехээр үлүүлэгдэһэн байна. Мүнөө үедэ колхозуудта эбэртэ бодо малай тоонь дайнай урда тээхиһээ 38 процентээр, хони ба ямаадай—65 процентээр, гахайн—55 процентээр олон болоо. Колхозууд ба совхозууд племенной малай тоо толгойе нилээд олошоруулха ябадал туйлаа.

Колхозуудта ба совхозуудта һайнаар түхеэрэгдэһэн малай байрануудые байгуулха талаар ба малажалда тэжээлэй база байгуулха талаар ехэ хэмжээ-ябуулганууд бэелүүлэгдэжэ байна—тэжээлэй тусхай севооборотууд дэлгэрүүлэгдэнэ, ногоо тарилга үргэдхэгдэнэ, силосно культурануудые ба тэжээлэй корнеплодуудые үйлэдбэрилгэ ехэ болоно, үндэр ургасатай тэжээлэй шэнэ культуранууд—суданка, сорго ба бусад үйлэдбэрилэгдэдэг боложо байна.

Орооһото ба техническэ культурануудай үйлэдбэрилгые ехэ болголго ба малажалай продукциин ургалта хадаа хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностиин саашадаа дэбжэлгэдэ хэрэгтэй түүхэй эдүүдэй бата бэхи база байгуулна.

Парти ба Правительство болбол колхозуудта, совхозуудта ба машинно-тракторна станцинуудта ехэ туһаламжа үзүүлнэ. Хүдөө ажахы хадаа элдэб янзын машина техникээр ехээр зэбсэгжүүлэгдэнэ. Манай тракторна заводууд ба хүдөө ажахын машина бүтээлгын заводууд дайнай үедэ һандаргагдаһан байгаа; мүнөө тэдэнэр бултадаа һэргээн бодхоогдоод, шэнээр баригдаһан заводуудтай хамтадаа энэ жэлдэ хүдөө ажахыда: 15 хүсэтэй тракторнуудые—1940 онойхиһоо 4 дахин олоор, комбайнуудые—3,8 дахин, тракторна плугуудые—4 дахин, тракторна сеялкэнүүдые—6 дахин шахуу, тракторна культиваторнуудые 3 дахинһаа олоор үгэжэ байна.

Химическэ промышленность хадаа хүдөө ажахые минеральна утэгжүүлгэнүүдээр улам бүри ехэ хэмжээгээр хангажа байна. Энэ жэлдэ хүдөө ажахы хадаа 1940 онойхиһоо хоёр дахин шахуу ехэ фосфорно, калийна ба азотно утэгжүүлгэнүүдые абажа байна.

Түрүү техникээр хангагдаһан коллективнэ томо ажахые эрхилэлгэ хадаа колхозно үйлэдбэриин экономикые мэдэхэ, агротехникын ба механизациин үндэһэ һууринуудые мэдэхэ эрилтэ табина. Колхозникуудай дундаһаа хүдөө ажахын гайхамшагта эмхидхэлшэд, хүтэлбэрилэгшэд ба мастернууд дэбжэн гараа. Теэд энээгээр һанаагаа амаржа болохогүй. Тиимэһээ Парти ба Правительство болбол колхозно кадрнуудые саашадань бэхижүүлхэ, колхозно үйлэдбэридэ ба машинно-тракторна станцинуудай хүдэлмэриин практикада наукын туйлалтануудые ба хүдөө ажахын түрүү дүй дуршэлые нэбтэрүүлхэ зорилго табина.

Арадай ажахын дэбжэхэтэй хамта национальна доход ехэ болоно, манай арадай материальна тэнюун байдалай ба культурна хэмжээнэй саашанхи ургалта болоно.

Капиталистическэ оронуудай дотор ажалшадай байгуулһан национальна доходой тон ехэ хубиие мүлжэгшэ ангинууд булимтаран абадаг байха юм. Ажахын советскэ социалистическэ системэдэ национальна доход болбол ажалшадта хүртэдэг

(Үргэлжэлэлынь 3-дахи нюурта)

АГУУЕХЭ ОКТЯБРЬСКА СОЦИАЛИСТИЧЕСКЭ РЕВОЛЮЦИИН 33 ЖЭЛЭЙ ОЙ

1950 оной ноябриин 6-да Московско Советэй баярай заседани дээрэ Н. А. БУЛГАНИНАЙ хэһэн элидхэл

(Үргэлжэлэл)

ба мүлжэгшэ ангинуудай баяжахын аша туһада бэшэ, харин хүдэлмэришэдэй, тарияашадай ба интеллигенциин материальна байдалые сагүргэлжэ дээшэлүүлхын ба социалистическэ үйлэдбэрие үргэдхэхын аша туһада хубаарилагдадаг байна. Тиимэһээ советскэ орон доторхи национальна доходой ургалта болбол ажалша олониитын материальна тэнюун байдалай ургалтые харуулха эгээл согсолхы ба эли тодо жэшээ мүн.

1950 ондо национальна доходой хэмжээн дайнай урда тээхи хэмжээе 38 процентээр үлүүлхэ ёһотой гэжэ табанжэлэй түсэбөөр тодорхойлогдоһон байгаа. Бүри 1949 ондо Советскэ Союзай национальна доход энэ хэмжээс түйлаад шахуу байгаа, харин 1950 ондохи национальна доход хадаа дайнай урда тээхи хэмжээе сасуулагдамал сэнгүүдээр 60-һаа дээшэ процентээр үлүүлхэ гэхэ гү, али табанжэлэй түсэбөөр хараалагдаһанһаа нилээд ехэ болохо байна.

Хэнэйшье мэдэһээр, Советскэ Правительство хадаа мүнгэнэй реформо хэһэн ба үргэн хэрэглэлэй товарнуудай розничнэ сэнгые 1950 ондо тоогоороо гурбадахяа химдаруулһан байна. Энэ болбол советскэ түхэригые улам бэхижүүлһэн, юумэ худалдажа абаха тэрэнэй шадабариень дээшэлүүлһэн байна. Хүдэлмэришэдэй ба албахаагшадай олзо доходуудынь, нэгэ хүдэлмэрилэгшэдэ абажа тоолобол, сасуулагдамал сэнгүүдээр үшөө 1949 ондо дайнай урда тээхи хэмжээнһээ 24 процент ехэ болоһон байгаа. Тарияашадай олзо доходууд тэрэшэлэн 30 үлүүтэй процентээр ехэ болоһон байна. Энэ жэлдэ хүдэлмэришэдэй ба албахаагшадай бодото салин хүлһэн саашадаа ургажа ба тарияашадай олзо доходууд ехэ боложо байна.

Хэнэйшье мэдэһээр, манай орон дотор хүдэлмэригүйдэлгэ үгы болонхой. Арадай ажахыда хүдэлмэришэдэй ба албахаагшадай тоо таһалгаряагүй ургана, тиин мүнөө үедэ дайнай урда тээхи тооһоо 22 процентээр ехэ байна.

Ажалшадай материальна байдалай һайжарһаниинь хүн зоной юумэ худалдажа абаха шадабариин ургаһанда ба худалдаа манай эрьесын ехэ болоһондо харагдажа байна. Энэ жэлдэ бидэнэр хүн зондо худалдахын тула, гүрэнэй ба кооперативна магазинуудта дайнай урда тээхиһээ мяха ба мяханай продуктнуудые 35 процент ехээр, вагаһа 53 процент, тоһо ба бусад янзын өөхэ 60 процент, сахар ба кондитерска зүйлнүүдые 30 үлүүтэй процент, хлопчатобумажна, нооһон, торгон ба улаһан бүд 38 процент, гутал 35 процент, оймһоной зүйлнүүдые 37 процент, мыло 31 процент ехээр үгэхэ аргатай байгаабди, нютагай ресурсанууд энэ тоодо ороногүй.

Мүнөө арад зоной хэрэглэлынь дайнай урда тээхи хэмжээнһээ нилээд ехээр дээшэлээ.

Парти ба правительство болбол ороной гэр байрын фондые бүхы хэмжээгээр ехэ болгохо, тусхайлхада, хүдэлмэришэдтэ, тарияашадта ба интеллигенциндэ индивидуальна гэр байра барилгадань туһаламжа хүргэхэ ябздалые тон шухала удхатай хэрэг гэжэ тоолоно. Дайнай хойто тээхи табанжэлэй 4 жэл 10 һара соо 90 миллион шахуу квадратна метр ниитэ талмайтай гэр байра һэргээн бодхоогдоһон ба баригдаһан байна. Энэ үе соо хүдөө нютагуудта 2,5 миллион байрын гэрнүүд һэргээн бодхоогдоһон ба баригдаһан байна. Эдэ тоонууд хадаа манай орон дотор гэр байрын барилгын нилээд ехэ хэмжээтэйгээр хэгдэдэг тухай хэлэжэ үгэнэ. Зүгөөр, гэр байрын барилгын түсэбүүд хаа хаанагүй түйсэдөөр дүүргэгдэдэг бэшэ байна. Городуудта ба худөөдэ байрын гэрнүүд удаан ба үшөө үнэ ехэтэйгээр баригдана.

Правительство болбол социально-культурна хэмжээ-ябуулгануудта ехэ зөөри гаргашална. Дайнай хойто тээхи жэлнүүдтэ манай орон дотор олон мянган һургуулинууд, библиотекэнүүд, үхибүүдэй эмхи зургаанууд ба олон больницанууд, санаторинууд, амаралтын гэрнүүд, клубуул, театрнууд ба кино һэргээн бодхоогдоһон ба шэнээр баригдаһан байна.

Эхин, долоонжэлэй ба дунда һургуулинуудта, техникумүүдтэ ба бусад дунда һургуулинуудта 37 миллион хүн һуралсана. Дээдэ һургуулинуудта 1 миллион 230 мянган студентнүүд һурана. энэ хадаа дайнай урда тээхи тооһоо 400 мянгаар үлүү ехэ байна.

Советскэ литература ба искусство амжалтатайгаар хүгжэжэ байна, элэ хадаа арадай интересүүдтэ алба хэдэг ба советскэ хүнүүдые коммунистическэ ёһоор хүмүүжүүлгын шухала зэбсэг хэрэгсэл болонхой.

Научно-шэнжэлэлгын эмхи зургаануудай сеть ургаа. «Манай оронһоо ондоо тээхи наукын түйлалтануудые хүсэхэһөө гадна, мүн ойрын сагта үлүү гараха» гэжэ советскэ эрдэмтэдэй урда нүхэр Сталинай табиһан зорилгые шиидхэхэ хэрэгтэ ехэ шэнэ алхамууд хэгдээ. Атомна энергиин нюусые элирүүлэн мэдэһэнэйнгээ һүүлээр манай эрдэмтэд ондоо олон ехэ хүдэлмэринүүдые ба нээлтэнүүдые хэжэ, техническэ хүгжэлтэдэ, манай арадай ажахын түсэбүүдые дүүргэлгэдэ ба үлүүлэн дүүргэлгэдэ туһалһан байна.

Языкознаниин ба физиологиин асуудалнуудаар энэ жэлдэ хэгдэһэн творческо дискуссинууд манай советскэ наукын хүгжэлтые урагшань дабшуулаа.

Языкознаниин асуудалнуудаар дискуссиин үедэ нүхэр Сталинай хэлэһэн үгэнүүд имагта ехэ удхашанартай байгаа, түбхын түрүүн, наукын энэ һалбарила эрид шууд хубилалта хангаа. Һанал бодолнуудай тэмсэлгүйгөөр, сүлөөтэ шүүмжэлэлгүйгөөр, хуушарһан формулонууд ба тобшололнуудые шэнэнүүдээр һэлгэнгүйгөөр наука хүгжэжэ ба амжажа шадахагүй гэжэ харуулаад, нүхэр Сталин манай гүрэнэй үмэнэ байгаа шэнэ зорилгонуудые шиидхэхэ үргэн арга боломжонуудые бүхы советскэ научна ухаан болодло нээжэ үгөө. Ажахын ба культурна байгуулалтадахи манай амжалтанууд тухай хэлэхэ зуураа, манай алдарта зэбсэгтэ хүсэнүүд тухай, манай арми, авиаци ба уһан -сэрэгэй флот тухай хэлэнгүй байжа болохогүй. Эдэнэр өөһэдынгөө сэрэгэй уялгые нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлэн, манай Эхэ ороной амгалан тайбан ба аюулгүй байдалые найдамтайгаар сахин жагсана. (Удаан альгаташалга).

Түсэбэй ёһоор эмхидхэгдэһэн арадай ажахы коммунизмын үедэ индустриин талааршье, мүн хүдөө ажахын талааршье дээдэ зэргын техникые үндэһэ болгохо байна гэжэ нүхэр Сталин һургана. Тиимэ хадань, советскэ экономикын саашанхи шэнэ дэбжэлтэ эмхидхэхэ, ажахын бүхы һалбаринуудай техническэ зэбсэгжэлые бүри дээшэнь үргэхэ ба ороной үйлэдбэрилгын хүсэнүүдэй саашадаа хүгжэхэ ябадал түйлаха ёһотой байнабди.

Советскэ арадай урда байгаа эдэ зорилгонуудтай холбон харахада, Волга дээрэхи Куйбышевска ба Сталинградска гидроэлектростанцинуудые, Аму-Дарья — Красноводсклохи Главна Туркменскэ канал, Днепр дээрэ Каховско гидроэлектростанци, Урда-Украинска ба Хойто-Крымскэ каналнуудые бариха тухай Правительствын шиидхэбэринүүд угаа ехэ удхашанартай. Эдэ барилганууд өөһэдынгөө хэмжээнүүдээр, техническэ бодомжолгоороо, бэелүүлэгдэхэ болзорнуудаараа үнэхөөр коммунизмын барилганууд болоно. Эдэнэй тус бүридэнь гидроэлектростанцинууд, плотинанууд, каналнууд, водохранилищинууд, уһалалгын системэнүүд бии. Эдэ шэнэ барилганууд хадаа техническэ ехэ түхеэрэлгэнүүдэй орёо комплекс мүн. Иимэ барилганууд имагтал манай орон дотор, түсэбтэ социалистическэ ажахын условидо бүтээгдэжэ шадагдаха байна.

Шэнээр баригдаха дүрбэн гидроэлектростанцинууд ниитэ дээрээ 4 миллион үлүүтэй киловатт хүсэтэй байхаар тодорхойлогдонхой ба уһанайнгаа дунда зэргын хэмжээгээр жэл соо 22 миллиард киловатт-час, ондоогоор хэлэбэл, 1913 ондо хаанта Россин бүхы электростанцинуудай үйлэдбэрилһэн электроэнергиин хэмжээнһээ 11 дахин үлүүтэй ехэ электроэнерги үгэхэ юм.

Куйбышевска ба Сталинградска гидроэлектростанцинууд Москвае электроэнергээр бүрин хангаха, Поволжьеын ба Центрально-Хара хүрьһэтэ областьнуудай районуудай экономикые, тэрэшэлэн Главна Туркменскэ каналай ба Каховско гидроэлектростанцинууд — Туркмениин Каспишадарай районуудай ба Нижне Днепршадарай экономикые бүри түргэн темпээр хүгжөөхэ арга олгохо байна. Оромнай промышленна шэнэ предприятинуудые ашаглалгада оруулха ба хүдэлмэрилжэ байгаа предприятинуудта түрүү техникэ нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлхэ арга боломжотой болохо.

Заволжьеын, Урда Украинын районуудые, Крымэй хойто районуудые, Каспишадарай ба Дунда Азиин гобиин ба хахад гобиин районуудые уһалха ба уһажуулхада хэдэн миллион пүүд шэниисэ, рис, хлопок ба бусад техническэ культурануудые орондомнай нэмэжэ үгэхэ байна. Уһалагдадаг газарнуудта малажал ехээр хүгжөөгдэхэ юм. Шэнэ станцинуудай электрическэ энергинь промышленностьда ба хүдөө ажахын үйлэдбэридэ үргэнөөр хэрэглэгдэхэ.

Волга, Аму-Дарья ба Днепр дээрэхи барилганууд тухай Правительствын шиидхэбэринүүд манай орондо ехэ дэбтэлтэтэйгээр угтагдаа. Промышленна олон предприятинуудай хүдэлмэришэд шэнэ барилгануудта хэрэгтэй захилнуудые түргэнөөр ба һайнаар дүүргэхэ уялгануудые абана. Советскэ эрдэмтэд ба инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд шэнэ барилгын техническэ проблемэнүүдые шиидхэлгэдэ өөһэдынгөө творческо хүсэлэлгэнүүдые зорюулна. Поволжьеын, Туркмениин, Украинын ба Крымэй колхознигууд болон колхозницанууд өөһэдынгөө ажалаар хабаадалсан тус барилганудай хүдэлмэринүүдые түргэдхэлсэхэ уялгануудые абана.

Советскэ обществын хүгжэлтэй хамта манай кадрнуудай идейно-теоретическэ хатуужал улам ехэ удхашанартай болоно. Социализмһаа коммунизмда дамжан оролгын условинууд хадаа бүхы идеологическа хүдэлмэрие дээдэ шатада дэбжүүлхэ, ажалшадые коммунистическэ ёһоор хүмүүжүүлгын хэрэг улам һайжаруулха ябадал түйлахыемнай бидэниие уялгана.

Манай хүнүүдэй сэдьхэл бодолдохи капитализмын үлэгдэлнүүдые бүримүһэн зайсуулангүйгөөр коммунизм байгуулагдахагүй. Тиимэл ушарһаа ажалда ба социалистическэ зөөридэ, гүрэнэй интересүүдые сахилгада коммунистическэ бэшээр хандалгын элдэб үзэгдэлнүүдтэ эсэргүү тэмсэл бүри шангадхагдаха ёһотой. Наука, литература ба искусствын талаар буржуазна нүлөөнүүдые эрид шууд усадхаха, манай бүхы мэргэжэлэй кадрнуудые марксистско-ленинскэ ёһоор хүмүүжүүлхэ хүдэлмэрие оролдосотойгоор улам һайжаруулха, обществын хүгжэлтын хуулинууд тухай наукые шудалалгадань тэдээндэ туһалха хэрэгтэй.

Түйлалтаар һанаагаа амархагүй ба амжалтануудаар дашуурхагүй гэжэ манай коммунистическэ парти уряалдаг байха юм. Хүдэлмэридэхи дутуу дундануудые обёоронгүй, тэдэниие зайсуулха хэмжээ абангүй байгаа һаа, советскэ хүнүүдтэ тон таарахагүй ябадал болохо гээшэ.

Жэшээлхэдэ, гүрэнэй түсэбүүдые уялгата ёһоор дүүргэхэ тухай хуулинуудые эбдэхэ мэтын тиимэ тэсэшэгүй үзэгдэлэй хажуугаарнь гаража болохогүй. Мүнөө хүрэтэр промышленностиин хэдэ хэдэн һалбаринуудтахи зарим предприятинууд тэдэндэ гэжэ тодорхойлогдоһон түсэбүүдые хододоо дүүргэдэггүй байна. Түсэбүүдээ дүүргээгүй предприятинуудай муу хүдэлмэринь түрүү предприятинуудай түсэбүүдээ үлүүлэн дүүргэлгээр хүсээгдэхэ гэжэ, промышленностиин тус һалбаринуудай хүтэлбэрилэгшэд һанаагаа заһадаг байна.

Энэнь гүрэнэй түсэбүүдые дүүргэлгэдэ буруугаар, советскэбэшээр хандаһан ябадал болоно. Нэгэ зарим предприятинуудай муу хүдэлмэрие ондоо предприятинуудай һайн хүдэлмэреэр далдалдаг ба нюудаг иимэ практика хадаа ажахые хүтэлбэрилгын советскэ методтэ огто хамаадахагүй байна. Тиимэ аргануud социалистическэ ажахын хүдэлмэрилэгшэдтэ огто таарахагүй. Буржуазна комбинаторнууд лэ тиигэжэ һанажа ба тиимэ юумэ хэжэ болохо гээшэ. Гүрэнэй түсэб хадаа хуули мүн. Тэрээндэ гэжэ тодорхойлогдоһон даалгабарие предприяти бүхэн дүүргэхэ уялгатай. Энэ эрилтые промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдһөө гадна, мүн манай социалистическэ байгуулалтын бүхы бусад һалбаринуудай хүдэлмэрилэгшэд эшэ үндэһэ болгохо ёһотой.

Капитальна барилгын талааршье ехэ дутуу дунданууд бии байһые тэмдэглэхэ мүн лэ шухала. Нүхэр Сталин эдээн тушаа манай анхаралые хандуулһан байна. Промышленна үйлэдбэриин хүгжэлтэнь продукциин өөрын үнын химдаралгаар үдэшэгдэдэг ба тэрэнэй үндэһэ һуури дээрэ товарнуудай үнэ сэн химдардаг, советскэ түхэригэй улам хүсэтэй болодог байхадань, харин капитальна хүдэлмэринүүдэй хэмжээн нилээд үргабашье барилгын үнэнь химдарангүй, тон үнэтэй зангаараа байһаар. Барилгын проект табихадаа гамгүй бардам ябадал гаргагдана, энэнь барилгын үные хүндэрүүлнэ. Капитальна барилгые түсэблэлгэдэ ехэ дутуунуудай байһанһаа шалтагаалан материальна ба мүнгэн зөөри олон барилгануудта тараагдаад, барилгын болзорнуудые ута болгодог, шэнэ хүсэнүүдые хүдэлгэхэ ябадал һаатуулдаг ба дүүргэгдээгүй барилгын хэмжээнүүдые ехэ болгодог байха юм. Манай капитальна барилгын маша ехэ далайсатайгаар эрхилэгдэжэ байгаа мүнөө үедэ энэ асуудал гүрэн түрын ехэ удхашанартай болоо.

Манай барилгын организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд барилгын үные химдаруулха тухай Правительствын даалгабаринуудые эбдэдэг ябадалнуудта эсэс табиха, барилгын болзорнуудые эрид шууд түргэдхэлгэ хангаха, өөрынгөө хүдэлмэри һайжаруулха ба манай арадай ажахын ондоо һалбаринуудһаа гээгдэлгыень болюулха уялгатай.

Большевистскэ шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлгэ хадаа манай хүдэлмэридэхи дутуу дундануудтай тэмсэхэ үнэн ба шалгагдамал зэбсэг мүн. Советскэ обществын хүгжэлтын хүсэнүүдэй нэгэн болоһон шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлгэ хадаа хуушан, хосорһон юумые эрид шууд зайсуулха, шэнэ, түрүү, прогрессивнэ юумэндэ зам табихада туһалдаг гэжэ парти һургана. Тиимэһээ, шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлгые хаа яа бэшэ, харин хододоо хэрэглэхэ хэрэгтэй. Шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлгэ хадаа манай бүхы хүдэлмэрие һайжаруулха ябадалда зорюулагдан, хододоо хэрэглэгдэдэг зэбсэг байха ёһотой.

Политическэ хүмүүжүүлгэдэхи, ажахын ба культурна байгуулалтадахи дутуунуудые усадхалга хадаа социалистическэ үйлэдбэриин улам ургаха шэнэ боломжонуудые элирүүлэн, коммунизмын замаар дабшаһан манай хүдэлөөе түргэдхэхэ арга олгохо байна.

II. Советскэ Союз ба, бүхы дэлхэй дээрэ амгалан байдал батадхахын түлөө тэмсэл

Арадай ажахын байгуулгын зорилгонуудые бэелүүлэн, Советскэ Союз болбол эб найрамдалай түлөө, бүхы оронуудай арадуудай хани барисаанай ба хани харилсаанай түлөө эрид шууд тэмсэнэ.

Арадай демократиин оронууд — Албани, Болгари, Венгри, Польша, Румыни, Чехословаки хадаа Советскэ Союзтай гар гарһаа барилсан ябажа, эб найрамдалай ба арадуудай хани барисаанай түлөө тэмсэжэ байнад.

Агууехэ хитад арад нүхэр Мао Цзе-дун түрүүтэй Хитадай коммунистическэ партиин хүтэлбэри доро, эб найрамдалай хэрэгэй түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэнэ. (Удаан альгаташалга).

Германска Демократическа Республика эб найрамдалай лагерьта шууд оронхой байна.

Героическа корейскэ арад эб найрамдалай хэрэгэй түлөө, арадайнгаа эрхэ сүлөөгэй ба бэеэ дааха байдалай түлөө сүлөөрэлгын дай хэжэ байна. (Удаан альгаташалга).

Эдэ арадууд бүгэдөөрэн эб найрамдалай, социализмын ба демократиин лагерь мүн болоно.

Экономическа системэнүүдэй ба үзэл сурталнуудай илгаа хадаа Советскэ Союзай ба капиталистическэ оронуудай хоорондо, тайлбарилан хэлэбэл, Советскэ Союзай ба Америкын Холбоото Штадуудай хоорондо хани ёһоной ба нормальна харилсаануудай бии байлгые арсанагүй гэжэ нүхэр Сталин хэдэнтэ зааһан байха юм.

«Хани харилсаатай байхын тула арадууд адли системэтэй байха ябадал эригдэнэгүй,—нүхэр Сталин хэлэнэ. — Арадаар һайшаагдаһан системэнүүдые хүндэлхэ хэрэгтэй». Гэхэтэй хамта, «хани харилсаатай байха арга боломжын ба хани харилсаатай байха хүсэлэнгэй хоорондо илгаа хэхэ хэрэгтэй. Хани харилсаатай байха арга боломжо хэзээ бүхэндэ бии байдаг, зүгөөр, хани харилсаатай байха хүсэлэн ходошье байдаггүй юм», гэжэ нүхэр Сталин заана.

Советскэ Союз тушаа хэлэбэл, эб найрамдалай хэрэгые ба арадуудай хани харилсаае бэхижүүлхэ ябадалда зорюулан манай Правительствын хэһэн олон тоото хүсэлэлгэнүүд ба практическа алхамууд бүхы дэлхэйдэ мэдээжэ.

Америкын Холбоото Штадуудай зонхилхы бүлэг нюурнуудаар толгойлогдодог ба шэнэ дай үүдхэлгын политика, хүсэгүй оронуудые хүсэтэй оронуудай эзэрхэн зонхилхо политика ябуулдаг империализмын лагерь хадаа социализмын ба демократиин лагерьта, эб найрамдалай лагерьта эсэргүү байна.

Дэлхэйн хоёрдохи дайнай урда тээ Германи ба Японии хадаа дэлхэйн рыногууд дээрэ американска империалистнуудай гол конкурентнүүдынь байһан юм. Дайнда тэдэ оронуудай бута сохигдоһоной һүүлээр, США-гэй империалистнууд түүхэй эдүүдые абаха газар ба наймаа хэхэ рыногуудые булимтарха аргатай болоһон ушар байдал ашаглаха гэжэ оролдоно. Зүгөөр, эдэнэй уг зорилгонуудынь энээгээр хизаарлагданагүй. Шэнэ, гурбадахи дайн хадаа Советскэ Союзые ба арадай демократиин оронуудые һандаргалгада, бусад бүхы оронуудтахи хүдэлмэришэнэй ба национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөе даралгада, дэлхэйе США-гэй империалистнуудай эзэрхэн зонхилхо ябадал тогтоолгодо хүргэхэ ёһотой гэжэ американска империалистнууд багсаана. Эдэ бүгэдэдэ зорюулагдан, империализмын лагерь дотор яаралтайгаар зэбсэглэхэ ябадал шангадхагдажа, сэрэгэй гаргашанууд хэтэрхэй ехэ болгогдожо, зэбсэгтэ хүсэнүүдэй тоо олошоруулагдажа, демократическа сүлөөнүүдэй үлэгдэлнүүд үгы хэгдэжэ ба прогрессивнэ организацинууд мүрдэгдэжэ байна. Американска империалистнууд эдэ зорилгонуудаа хүсэлдүүлхын тула, дулдыданги оронуудайнгаа арминуудые дайнай хүнэһэн болгон хэрэглэхээр найдана. Гадаадынгаа политикые хэзээ нэгэтэ бэеэ даанхайгаар бэелүүлдэг байһан Англиин ба Франциин зонхилхы бүлэг нюурнууд мүнөө национальна интересүүдтээ хохидол ушаруулан, билдагуушалжа, уласхоорондын бүхы гол асуудалнуудаар США-гэй империалистнуудай зонхилолго доро оронхой байна.

Америкын Холбоото Штадуудай империалистнууд агресси бэлэдхэхэ политикаһаа һүүлэй үедэ агрессиин ябуулгануудта сэхэ ороод байна. Кореядэхи США-гэй зэбсэгтэ интервенци хадаа тус политикын тон эли бодо үзэгдэл мүн болоно.

Эб найрамдалай сэхэ шууд политикадаа үнэн байдаг Советскэ правительство Кореядэхи событинуудай эхилхэһээ хойшо конфликтнуудые эб найрамдалай аргаар шиидхэхые шухалашалан эридэг байгаа. Энэ зорилгоор, Советскэ правительство болбол Кореядэхи дайнай ябуулгануудые дары зогсоохо ба тиихэтээ хамта гадаадын бүхы сэрэгүүдые тэндэһээ гаргаха, өөһэдынгөө дотоодын хэрэгүүдые гадаадын хамаархалгагүйгөөр өөһэдөө шиидхэхэ арга боломжые корейскэ арадта олгохо гэжэ дурадхаһан байна.

Гэхэ зуура, сэхэ агрессиин замда ороһон американска правительство хадаа корейскэ асуудалые эб найрамдалай ёһоор шиидхэлгэдэ зорюулагдаһан бүхы дурадхалнуудһаа арсаһан байха юм. Хэн эб найрамдалай түлөө байнаб, хэн шэнэ дай хүсэнэб гэжэ энэ жэшээ дээрэһээ бүхы оронуудай арадууд ойлгоо.

Сүлөөдэ дуратай корейскэ арадта эсэргүү тэмсэлдээ Кореядэхи американска сэрэгэй командованиин али бүхы урагшагүйдэлгэнүүдые ба хүндэ гэмтэл хохидолнуудые үзэһэнэй һүүлээр, американсцууд болбол Дальна Востогто байгаа зэбсэгтэ хүсэнүүдээ барандань шахуу Кореядэ дай хэхын тула гулидхан табиһан байна. Американецууд ганса өөрынгөө хүсэндэ найдангүй, Англиин ба бусад оронуудай сэрэгүүдые эдэ операцинуудтаа элсүүлээ. Корейскэ Арадай армиин хүсэнүүдһээ хэдэ дахин булюу, тиимэ ехэ хүсэнүүдые хэрэглэн дайлалдахадаа, интервентнүүд сэрэгэй зарим тэды амжалтануудые түйлаа.

Корейскэ арад сэрэгэй ехэ амжалтануудые түйлаһанай һүүлээр, мүнөө сэрэгэй урагшагүйдэлгэдэ ороод байна, гэбэшье эдэ урагшагүйдэлгэнүүд корейскэ арадай тэмсэхэ зоригые хухалжа шадаагүй. Ямаршье дайнда урагшагүйдэлнүүд тохёолдодог юм. Манай Советскэ гүрэншье гадаадын сэрэгэй интервенциин ба гражданска дайнай жэлнүүдтэ түйлай ехэ бэрхэшээлнүүдые үзөө бэлэй. Тиигэбэшье, интервентнүүд бута сохигдоһон ба намнагдаһан байгаа. (Удаан альгаташалга).

Американска интервентнүүдтэ эсэргүүсэн героическаар тэмсэжэ, корейскэ арад бүхы дэлхэйн эб найрамдалда дуратай арадуудай һайшаалда хүртөө. (Альгаташалга). Корея хадаа дарлагдаһан ба бэеэ даагаагүй оронуудтахи сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй тугынь болоо. (Альгаташалга).

Фашистска Германиие ба империалистическэ Японииe илаһанай һүүлээр, агууехэ гүрэнүүд хадаа дайнай уршагта аюулнуудые үзэһэн арадуудай дура хүсэлые элирхэйлэн, арадуудай амгалан ба аюулгүй байдал хангахаар, гүрэнүүдэй хоорондын харилсаануудай зүблэрһэн системэ тогтооһон байгаа. Потсдамска хэлсээн, тэрэшэлэн Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин Устав тус системын үндэһэ һуури болоо һэн. Гэхэ зуура, англо-американска империалистнууд уласхоорондын хани харилсаанай энэ системые һандаргаха хараа шугам баримталһаар үнинэй. ООН-эй Уставые дабажа ба зүришэжэ, англо-американска империалистнууд агрессивнэ хойто-атлантическа союз байгуулаад, бусад агрессивнэ сэрэгэй блогуудые гулидхан эмхидхэжэ байна.

Англо-американска зонхилхы бүлэг нюурнууд Германитай эбэй договор батлалгые таһалдуулна. Баруун Германиие эзэмдэлгээ шадаал һаа удаан байлгаха гэжэ оролдоно. Энэ оной сентябрь соо Нью-Йоркдо Америкын Холбоото Штадуудай, Великобританиин ба Франциин гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй зүблөөн боложо, Баруун Германида германска арми һэргээн байгуулха тухай, Баруун Германиие дахинаа зэбсэглүүлхэ практическа хэмжээнүүд тухай, германска арадай национальна интересүүдые хэрэгсээнгүйгөөр Баруун Германиин хүн ба материальна ресурсануудые өөһэдынгөө интересүүдтэ ашаглаха тухай шиндхэбэри гаргаа.

Потсдамска хэлсээнэй принципүүдые эбдэжэ Германиие бутаргаха гэһэн американска, англиийска ба французска правительствонуудай политикань Германиин баруун ба зүүн областьнуудай хоорондын нормальна экономическа холбоонуудай таһалагдаха ябадалда, промышленностиин имагтал сэрэгэй үйлэдбэритэй холбоотой һалбаринуудые Баруун Германида хүгжөөхэ ябадалда хүргөө.

Единэ бэеэ даанхай эб найрамдалда дуратай демократическа Германиие байгуулхаар хараалһан Потсдамска хэлсээе бодото дээрэнь бэелүүлхэ гэжэ шухалашалан эридэг Советскэ правительствын политика тад ондоо байна. Германитай эбэй договор дары баталха тухай, эзэмдэлгын сэрэгүүдые гаргаха тухай, ниитэгерманска правительство байгуулха тухай Советскэ правительствын дурадхалнууд бүгэдэндэ мэдээжэ. Эдэ дурадхалнууд СССР-эй, Албаниин, Болгариин, Чехословакиин, Полышын, Румыниин, Венгриин ба Германска Демократическа Республикын гадаадын хэрэгүүдэй Министрнүүдэй һаяшаг тунхаглаһан Мэдүүлгэ соо дахин табигдаһан байна.

Потсдамска деклараци бэелүүлхые, тайлбарилан хэлэбэл, Японитой эбэй договор дары баталхые, эзэмдэлгын сэрэгүүдые Японииһоо гаргаха ба японско милитаризмын дахин бодхоогдохо аюул зайсуулхые Советскэ Союз мүн лэ эринэ.

Харин Америкын Холбоото Штадууд Японииe эзэмдэлгын болзорые һунааха ба тэрээниие Дальна Востогтохи агрессивнэ түсэбүүдээ бэелүүлхэ плацдарм болгохо зорилго табина. Эзэмдэгшэ гүрэнэй үүргые ашаглажа ба Японииe демилитаризацилха, демократизацилха тухай зүблэрэн абаһан шиидхэбэринүүдээ эбдэжэ, Америкын Холбоото Штадууд Японидо уһан-сэрэгэй базануудые һэргээн бодхооно, японско зэбсэгтэ хүсэнүүдые һэргээн байгуулна, демократическа организацинуудые мүрдэнэ, японско милитаристнуудай засагта тэхэрин оролгодонь туһална.

Тиин, Германи ба Япони тухай асуудалаар даажа абаһан уялгануудаа эбдэн, Америкын Холбоото Штадуудай ба Англиин правительствонууд дайнай хойтохи байдалые эб найрамдалай ёһоор гуримшуулан шиидхэхэ ябадал таһалдуулжа байна, теэд эб найрамдалай ёһоор шиидхэлгые бүхы оронуудай арадууд шухалада бодоно.

Эб найрамдалай ба уласхоорондын хани харилсаанай түлөө тэмсэн, Советскэ правительство болбол эб найрамдал ба уласхоорондын аюулгүй байдал сахилгын шухала зэбсэг байха ёһотой Нэгэдэмэл Нацануудай Организациие бэхижүүлхэ ябадалда зорюулагдаһан бүхы хэмжээ-ябуулгануудые дэмжэнэ.

«Уласхоорондын энэ организациин хүсэниинь ямар юумэндэб гэбэл, энэ хадаа нэгэ зариманиинь нүгөөдүүлээ зонхилолгын принцип дээрэ бэшэ, харин гүрэнүүдэй тэгшэ эрхын принцип дээрэ үндэһэлдэг байна. Тэгшэ эрхын принципые Нэгэдэмэл Нацануудай Организаци саашадаа сахижа шадаа һаа, бүгэдэниитын эб найрамдал ба аюулгүй байдал хангаха хэрэгтэ ехэ, һайн үүргэ дүүргэхэчь лабтай» гэжэ нүхэр Сталин зааһан байгаа.

Нэгэдэмэл Нацануудай Организациие бэхижүүлгэдэ зорюулагдаһан Советскэ Союзай дурадхалнуудые англо-американска блогой түлөөлэгшэд хододоо арсадаг байна. Тэрээнһээ байтагай, американска правительство хадаа уласхоорондын энэ организациие США-гэй гүрэнэй департаментын юрын хабсаргалта, американска агрессивнэ түсэбүүдые далдалха эмхи зургаан болгохо гэжэ оролдоно. Тиин, Америкын Холбоото Штадуудай правительство болбол уласхоорондын хани харилсаатай байха замуудые бэдэрхэ хүсэлэнгүй ба бусад гүрэнүүдэй сувереннэ эрхэнүүдые хүндэлдэггүй, шэнэ дай үүдхэхэ һанаашалгатай байһанаа харуулна.

(Түгэсхэлынь 4-дэхи нюурта)

Агуухэ Октябрьска социалистическэ революциин 33 жэлэй ой

*1950 оной ноябриин 6-да баярай заседани дээрэ **Н. А. БУЛГАНИНАЙ** хэhэн элидхэлэй түгэсхэл*

Эб найрамдалда дуратай Советскэ Союзай политикые буруугаар харуулхын ба энээние пропаганда гэшэ, хэнэгые тэнгүүлхэ hэдэлгэ гэшэ гэжэ харуулхын тула империалистнууд ехэ хүсэлэлгэ гаргана. Шэнэ дай үүдхэлгэдэ эсэргүү ба уласхоорондын хани харилсаа үргэдхэлгэдэ зорюулан Советскэ правительствын нэгэнтэбэшэ хэлэн дурадхалнуудhаа сэхэ ба эли тодо юун байхаб?

Эб найрамдалай түлөө тэмсэхэ политикадаа үнэн байдаг Советскэ правительство «Шэнэ дайнай аюулые зайсуулха тухай ба эб найрамдал, арадуудай аюулгүй байдал бэхижүүлхэ тухай Деклараци» абаха гэжэ Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин Генеральна Ассамблейн мүнөө болоожо байгаа табадахи сесси дээрэ дурадхаа. Советскэ правительство болбол шэнэ дайнай түлөө пропаганда хэлэхые буруушааха ба хорижолхо; агрессиин ба хүнүүдые олоор үгы хэхын зэбсэг мүн туладань атомна зэбсэг хэрэглэлгые хорижолхо; энэ хорижолгые бүрин ба заатагүй дүүргэлгэдэ уласхоорондын шанга хиналта тогтооход; эб найрамдал бэхижүүлхэ тухайда агууехэ табан гүрэнүүдэй хоорондо Пакт баталха ба эдэнэй зэбсэгтэ хүсэнүүдэй гурбанай нэгые жэлэй турша соо хорооход, саашадаа хорооход үргэлжэлхэе тус Деклараци дотороо дахин дурадхаhан байна.

Советскэ правительствын эб найрамдалда дуратай эдэ дурадхалнуудые абаад, советскэ дурадхалнуудай үнэн зүрхэнhөө хэгдэhэе шалгааха гэшэ эгээн юрын хэрэг гэхээр юм. Тэдэ, дай үүдхэгшэд үү дуулаастай олонхиие ООН дотор эзэлээд, советскэ дурадхалнуудые арсабал дээрэ гэжэ бодоhон байна. Эдэние арсаhан ушарынь юуб гэхэдэ, советскэ дурадхалнууд хадаа дай үүдхэгшэдэй хэрэгые ба агрессивнэ түсэбүүдыень таhалдуулна. Тэрээнhээ гадна, эдэ господанар Советскэ Союзай адресаар элдэб заналтануудые хэнэ.

Советскэ арад нервээр hулашуулай тоодо хамаадахагүй. **(Альгаташалга)**, тус арад заналтаhаа айхагүй гэжэ тэдэ господанарай ойлгохоор саг болоо. **(Удаан альгаташалга)**. Эб найрамдал хүсэдэг манай политика хүсэ багатайн шэнжэ бэшэ гэжэ түүхын дүй дүршэл гэршэлнэ. Манай арадай өөрыгөө хамгаалжа, Эхэ оронойнгоо интересүүдые хамгаалжа, хэрэгтэй болоо hаань —гартаа буу барин хамгаалжа шадаха байhые тэдэ господанарай ойлгомоор саг болоо. **(Нэрьемэ, удаан альгаташалга)**.

Коммунизмда эсэргүү тэмсэл ябуулжа байhан хэбэртэй баталамжануудаар империалистнууд өөhэдынгөө агрессивнэ политикые далдална. Энэ аргань шэнэ бэшэ байна. Гитлер ба тэрээнтэй нүхэсэгшэд өөрынгөө агрессивнэ политикые мүн лэ коммунистическэ аюул зурдалгаар зүбтүүлхэ гэжэ оролдодог байhан юм. Гитлеровецүүдэй тэдэ хуурмаг арга мэхэнүүдэй юугээр дүүрhэниинь—бүгэдэндэ мэдээжэ. Гитлерэй hанаашалганууд англо-американска блогhоо дай үүдхэгшэдые амар байлганагүй ха.

Гэхэ зуура, простой хүнүүдые мэхэлхэнь мүнөө бэрхэтэй. Засагта коммунистнуудай оройhон газарнуудта болото демократи байгуулагдадаг, хүдэлмэригүйдэлгэ усадхагдадаг, арадай ажана тэниглэн байдал ба культура түргэн темпээр ургадаг, творческо хүдэлмэриин үргэн ехэ арга боломжонууд хүн бүриин урда нээгдэдэг гэжэ, ажалшад хадаа Советскэ Союзай ба арадай демократиин оронуудай дүй дүршэл дээрэhээ хаража байна:

Тиин, коммунизмые «үгы хэхэ» гэжэ империалистнуудай хэды оролдобошье hаань, коммунизмын тала баригшадай тоо улам ургана. Советскэ Союзhаа гадна, мүнөө өөhэдынгөө зэргэнүүдтэ 18 үлүүтэй миллион хүнтэй коммунистическэ партинуудай нүлөөниинь үдэрhөө үдэртэ ехэ болоно. **(Альгаташалга)**.

Коммунизм ба ажалша арад таhаршагүй. Арадые үгы хэжэ шадагдахагүй хадань, мүн коммунизмые үгы хэжэ шадагдахагүй. **(Альгаташалга)**. Арад хадаа капиталистическэ обществодохи байдалаараа империализмын эбсэшэгүй дайсан мүн, империализм болбол арадуудта хашалан зоболон асардаг ба дээрмэдэлгын дайнуудай газарнуудта ехэ үхэл хосорол ушаруулдаг байна.

Арадууд дайнда дурагүй, ямар аймшагтай юумэ руу эдэниие дай үүдхэгшэдэй түлхихөөр hэдэжэ байhыень улам эли тодоор ойлгон мэдэржэ байна.

Дайнай аюулай хурсадалга хадаа дай зайсуулха гэhэн арадуудай шиндэбэриие улам бадаруулаа. Эб найрамдалай түлөө эмхидэлтэ ба хүсэн түгэс хүдэлөөн хадаа хүдэлмэришэд, тараашад, интеллигенци, эхэнэрнүүд болон залуушуулые, политическэ ба религиозно талаар элдэб үзэлтэй хүнүүдые нэгэдхэн, бүхы дэлхэй дээрэ улам үргэжэжэ ба бэхижэжэ байна. Мүнөө арадууд хадаа атомна зэбсэг хорижолхын түлөө тэмсэхэhээ гадна, мүн элдэб түрэлэй зэбсэгүүдые ниитэ дээрэнь хороохо ябадал бэелүүлхэ, дайнай пропагандын алибуха формонуудые хорижолхо, арадуудай дотоодын хэрэгүүдтэ газаа талаhаань хамаархаха ба зэбсэгтэ агресси хэхэ ябадал буруушааха тэмсэл ябуулна.

Советскэ арад эб найрамдалай түлөө тэмсэнэ, эб найрамдалай хэрэгые эрид шууд аршалан хамгаална. Советскэ арадай дура хүсэлые мэдүүлэн, энэ оной июньдэ СССР-эй Верховно Совет эб найрамдалай тала баригшадай Бүхэдэлхэйн конгрессэй Саг үргэлжын Комитедэй Стокгольмско Уряае дэмжэhэн байгаа. Тус Уряада советскэ 115 үлүүтэй миллион гражданнууд—манай Эхэ ороной бүхы хүсэhэн хүн зон гар табяа, тиихэдэ эб найрамдал хүсэнэйди, бата бэхи эб найрамдалай түлөө тэмсэхэбди гэжэ мэдүүлhэн байна. Бусад оронуудтахи олон миллион арад зон эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ жагсан болонхой. Хитад дотор 204 миллион хүн, Польша, Чехословаки, Болгари, Румыни, Венгри, Албани дотор — 50 үлүүтэй миллион, Япони, Корея, Англи, Аргентина ба бусад оронууд дотор —50 миллион, Германи дотор 20 үлүүтэй миллион, Франци дотор—15 миллион, Итали дотор—16 миллион, США дотор—2,5 миллион хүн Стокгольмско Уряагай түлөө голосовалан, тэрээндэ гарнуудаа табиhан байна юм. Эб найрамдалда уряалhан Стокгольмско Уряада мүнөөдэр бүхы дээрээ 500 миллион шахуу гар табигдаа. **(Альгаташалга)**. Энэ хадаа ехэ хүсэн мүн, дай үүдхэгшэдтэ шанга hануулга болоно.

Эб найрамдалай түлөө тэмсэгшэ арадууд өөрынгөө үнэн зүб хэрэгэй илан мандаха байhанда этигэнэ. Эдэнэр дай үүдхэгшэдэй түсэбүүдые таhалдуулхань лабтай.

* * *

Нүхэдүүд!

Дайнай хойтохи үе соо манай ороной туйлаhан ехэ амжалтанууд хадаа советскэ хүнүүдэй героическа ажалай ба коммунистическэ партиин, Ленин — Сталинай партиин зүб политикын аша үрэ мүн.

Партиин эмхидхэхы, хүтэлбэрилхы үүргэнь манай гүрэнэй ба общественнэ ажабайдалай бүхы hалбаринууд дотор харагдана. Дайнай дүүрэhэнэй hүүлээр, парти болбол арадай ажахые hэргээн бодхоолгодо, манай Эхэ ороной саашадаа hалбаран бадаралгада советскэ хүнүүдэй бүхы хүсэ шадалые зорюулаа. Табанжэлэй түсэбые болзорhоонь урид дүүргэхын түлөө бүгэдэарадай социалистическэ мүрысөөн партиин уряагаар орон доторнай дэлгэрээ. Парти болбол советскэ хүнүүдэй культурын ба материальна ажана байдалай дэбжэлтэ хангаа. Советскэ обществын морально-политическэ нэгэдэлынь партиин туг доро бүри ехээр бэхижээ, арадуудай сталинска хани барисаан хүгжөө, батажаа. Партяар хүмүүжүүлэгдэhэн ба марксистско-ленинскэ наукаар зэбсэглэгдэhэн хүдэлмэрилэгшэдэй олон тоото шэнэ кадрнууд ажахын ба культурна байгуулалтын бүхы hалбаринуудта ургаа.

Арадай интересүүдые хамагhаа дээгүүр бододог ба тэдэнэй түлөө тэмсэжэ шададагаа манай коммунистическэ партиин ажал-ябуулгань харуулна. Парти болбол Эхэ орондоо, арадтаа алба хэжэ, советскэ хүнүүдэй инаглал ба бүрин этигэл найдабари туйлаа. **(Нэрьемэ альгаташалга)**.

Энээндэ Советскэ Союзай хүсэнэй эшэ үндэhэниинь байна. **(Удаан альгаташалга)**.

Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин илагдашагүй туг мандаха болтогой! **(Альгаташалга)**.

Хүсэн түгэс советскэ арад мандаха болтогой! **(Альгаташалга)**.

Манай алдарта коммунистическэ парти мандаха болтогой! **(Удаан альгаташалга)**.

Бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал мандаха болтогой!

(Нэрьемэ удаан альгаташалга. Булта хүл дээрээ бодобо. «Агууехэ Сталинда — алдар соло!», «Нүхэр Сталин мандаха болтогой!» «Манай илалтануудые эмхидхэгшэ агууехэ Сталин мандаха болтогой!» гэhэн амаршалгын үгэнүүд нүхэр И. В. Сталинай хүндэлэлдэ соностоно).

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улан-Удын ажалшадай демонстраци. М. Минеевэй фото.

ССР Союзай Ехэ театр соо Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин 33 жэлэй ойдо зорюулан, Москвада болоhон баярай заседани

Москва, hайндэрэйхеэр шэмэгдэнхэй—hүр жабхалантай. Столицын улицанууд ба талмайнуудынь тугуудаар, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай түлөө түрүү тэмсэлшэ, коммунизм байгуулагша — советскэ арадай ажалай амжалтанууд тухай, манай советскэ үеын тугые баригшын — Москвагай ажалай баатаршалганууд тухай хөөрэhэн транспарантнуудаар, паннонуудаар гоёогдонхой байба. ВКП(б)-гэй ЦК-гэй Уряанууд коммунизм байгуулха хэрэгтэ шэнэ илалтануудые туйлалгада манай арадые уряална.

Советскэ гүрэниие байгуулагшадай, агууехэ вождьнорой В. И. Ленинэй, И. В. Сталинай портредүүд, партиин ба правительствын хүтэлбэрилэгшэдэй портредүүд хаа хаанагүй дэлгэгдэнхэй байна.

Үдэшэлэн эртэ, hайндэрэй урдахана, столицын улицанууд ба талмайнуудта электрическэ олон миллион галнууд носоогдон, яларба. Улицануудта хүн зон олон, хүхюутэй ба зугаатай.

Москвагайхид бүгэдэарадай hайндэрнүүдтэ Улаан талмай тээшэ, агууехэ Сталинай ажаhуудаг ба хүдэлмэрилдэг Кремль тээшэ ошодог ёhо заншалтай юм. Советскэ хүнүүд өөhэдынгөө эрхим hанал бодолнууд ба хүсэл мэдэрэлнүүдые бүхы прогрессивнэ хүн түрэлтэнэй агууехэ вождьдо, манай Эхэ ороной түүхэтэ илалтануудые зоригжуулагша ба эмхидхэгшэдэ хандуулна.

Свердловой талмай хурса hайхан галнуудаар толорно. Ехэ театрын фронт дээрэ 16 союзна республикануудай тугууд намилзана. Марксын, Энгельсын, Ленинэй; Сталинай ехэ портредүүд колоннонуудай дундуур харагдана. Эндэ, Ехэ театр соо, жэл бүри столицын эрхим хүнүүд — стахановецууд, эрдэмтэд, искусствын ажал-ябуулагшад, революционно байлдаануудай ветеранууд, Советскэ Армиин сэрэгшэд hайндэрэй урдахана суглардаг.

Манай Эхэ орон жэл соо гайхамшаг амжалтануудые туйлаа.

Дайнай урдахи промышленностиин ба хүдөө ажахын хэмжээн манай орон дотор үнгэрэгшэ жэлдэ үлүүлэгдээ hэн. Энэ жэл хадаа социалистическэ экономикын ба культурын саашанхи бүри хүсэтэ дэбжэлтын жэл болоо. Бүхы орон доторнай зохёон байгуулхы асари ехэ хүдэлмэри дэлгэрүүлэгдээ. Советскэ арад байгаалиие шэнэдхэн, коммунизмын агууехэ барилгануудые—Куйбышевска, Сталинградска ба Каховско гидроэлектростанцинуудые, Главна Туркменскэ, Урда-Украинска ба Хойто-Крымскэ каналнуудые барижа эхилээ. Арадай үүсхэл хүсэтэ булаг шэнгеэр бурьялан бадаржа байна.

Советскэ арад — зохёон байгуулагша арад бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай түлөө тэмсэнэ. Амгалан тайбан ажал хадаа өөрымнай зол жаргалай булаг, коммунизм байгуулха эшэ үндэhэн мүн гэжэ манай арад мэдэнэ. Бүхы дэлхэйн ажалшадай hанал бодолнуудынь Советскэ Союз тээшэ, Москва тээшэ хандуулагданхай. Эдэнэр Советскэ Союзые эб найрамдалай түшэг тулгуури мүн гэжэ мэдэнэ. Манай Эхэ орон—бүхы хүн түрэлтэндэ эб найрамдалай ба арадуудай агууехэ прогрессэй замые заагша, унтаршагүй маяк, эб найрамдалай наран мүн.

«Советскэ арадай вождь—агууехэ Сталин мандаха болтогой!».

«Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин 33 жэлэй ой мандаха болтогой!» гэhэн үгэнүүд Ехэ театрын сценэ дээгүүр алтан үзэгүүдээр бэшэгдэнхэй, толорон харагдана.

В. И. Ленинэй, И. В. Сталинай портредүүд сценын гүн дунда амиды сэсэгүүдээр хүреэлэгдэнхэй байна.

Үдэшын 7 саг. Президиумдэ нүхэд В. М. Молотов, К. Е. Ворошилов, А. И. Микоян, Н. А. Булганин, Л. М. Каганович, А. А. Андреев, Н. С. Хрущев, Н. М. Шверник, А. Н. Косыгин, М. А. Суслов, П. К. Пономаренко, М. Ф. Шкирятов, Правительствын гэшүүд, Московско Соведэй депутадуудай ерэхэнь харагдаба.

Суглаанда хабаадагшад партиин ба правительствын хүтэлбэрилэгшэдые үни удаан альгаташалгануудаар угтаа. Нүхэр И. В. Сталинай хүндэлэлдэ зорюулагдаhан баярай үгэнүүд хэдэ минутын туршада зал соо замхангүй ханхинаба.

Агууехэ Октябриин 33 жэлэй ойдо зорюулан партийна, общественнэ организацинуудай ба Советскэ Армиин түлөөлэгшэдтэй хамтадаа болоhон, Московско Соведэй баярай заседаниие нүхэр М. А. Яснов нээгээ. Советскэ Союзай Гүрэнэй Гимн дуулагдажа, зал соо хүнхинэн зэдэлбэ.

Сугларагшадай нэрьемэ овацяар угтагдан, Хүндэтэ Президиумдэ ВКП(б)-гэй ЦК-гэй Политбюро нүхэр И. В. Сталин түрүүтэйгээр hунгагдаа.

Элидхэл хэхынь тулада СССР-эй, Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Орлогшо нүхэр Н. А. Булганинда үгэ үгтэхэдэ, заседанида хабаадагшад халуунаар угтаба.

Элидхэлээ дүүргэхэ зуураа, нүхэр Булганин иигэжэ хэлэбэ:

— Дайнай хойтохи үе соо манай ороной туйлаhан ехэ амжалтанууд хадаа советскэ хүнүүдэй героическа ажалай ба коммунистическэ партиин, Ленин—Сталинай партиин зүб политикын аша үрэ мүн.

Партиин эмхидхэхы, хүтэлбэрилхы үүргэнь манай гүрэнэй ба общественнэ ажабайдалай бүхы hалбаринуудта харагдана. Советскэ обществын морально-политическэ нэгэдэлынь большевистскэ партиин туг доро бүри ехээр батажаа, арадуудай сталинска хани барисаан хүгжөө, бэхижээ.

Баярай заседанида хабаадагшад большевистскэ партиин хүндэлэлдэ, советскэ арадай гениальна вождь, хани ба багша нүхэр Сталинай хүндэлэлдэ нэрьемэ ехэ оваци хэбэ. Бултадаа хүл дээрээ бодоод. Нэрьемэ альгаташалганууд боложо, удаан замхаагүй.

Нүхэр И. В. Сталинда эльгээгдэхэ амаршалгые баярай заседанида хабаадагшад туйлай ехэ дэбжэлтэтэйгээр баталан абаа. (ТАСС).

Ноябриин 7-ной үдэр Улан-Удын ажалшадай hүртэ демонстраци

Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин 33 жэлэй ойн hайндэр. Эгсэ 12 час болоод байхада городой гурбан районуудай ажалшадай колоннонууд Соведүүдэй талмай дээгүүр гаран үнгэрхэеэ бэлэн болоод байна. Оркестрын баяр баясхаланта хүгжэм түрүүшын марш наадажа эхилбэ. «№ 20 hургуули» гэhэн транспарант бариhан бүлэг басагад ба хүбүүд трибунада дүтэлнэд.

Нүхэр Сталинай, Политбюрогой гэшүүдэй томо портредүүд hургуулиинхидай колонно дээгүүр эли тодоор харагдана. «Бидэнэр эб найрамдалай түлөөбди», «Эсэгэнэрэйнгээ алдар солото замаар, урагшаа» гэhэн уран гоёор түхеэрэгдэhэн паннонуудые хэдэн хүн тэлэжэ ябанад.

Удаань № 68 hургуулиин колонно ерэнэ. Колонныи толгойдо манай Агууехэ вождь, дэлхэйн үнэн сэхэ ажалшадай эрхим хани нүхэр Сталинай угаа томо портрет харагдана. Мүн аха дүү коммунистическэ партинуудые хүтэлбэрилэгшэдэй портредүүд бии. Колонно дээгүүр арадай демократиин оронуудай национальна тугууд намилзанад.

Дэлхэйн бүмбэрсэгэй багахан макет—глобус бариhан хүнүүд трибунада ерэнэ. Глобусайнь орой дээрэ Советскэ Социалистическэ республикануудай алдар суугай Улаан туг хиидэнэ. «Бүхэдэлхэйдэ эб найрамдал!» гэhэн панно үхибүүд абажа ябана. Энэ хадаа № 65 hургуулиинхид.

№ 2, 3, 4, 9, 8, 26, hургуулинуудай колоннонууд удаа дараа үнгэрнэ. Тэдэнэр советскэ үхибүүдэй эсэгэ Иосиф Виссарионович Сталинай амиды сэсэгүүдээр шэмэглэгдэhэн портредүүдые дээрэ үргэн ябанад. Энэ хадаа манай эдир залуу гражданинуудай агууехэ Сталинай хэрэгтэ, большевистскэ партида ба Советскэ Правительствода үнэн сэхээр бэеэ үгэнги байhаниень дахяад батална.

Хара хүхэ сэмбэ шинелтэйнүүд, нэгэ жэгдэ формотойнууд хүбүүд басагад омог дорюунаар алхалалдан хүрэжэ ерэбэд. Тэдэниие түрүүлhэн тусхай оркестр манай советскэ үедэ ургаhан алдарта композиторнуудай зохёон найруулhан маршнуудые наадана. Хүгжэмэйнь омог хүхюун абяан хүн бүхэнэй сэльхэл зүрхые баясуулна. Тэрэниие дуулаhан ажалшад хадаа эгээл энэ аялга доро агууехэ илалтата алхамуудаа урагшань—коммунизм тээшэ хэжэ байhанаа дахяад улам hонороор, тодоор hанана. Тэдэнэй толгой дээгүүр Ленинэй, Сталинай болон Политбюрогой гэшүүдэй портредүүд харагдана. Энэ хадаа ажалай резервынхид мүн болоно. Мүн түмэр харгын училищиин hурагшад харагдана. Эдэнэр hургуулинуудаа дүүргээд, Эхэ оронойнгоо бүри ехэ баян байдалай түлөө ажаллахал. Энээниие тэдэнэй үргэжэ ябаhан «Бидэнэр—үглөөдэрэй хүдэлмэришэн анги гэээшэбди» гэhэн лозунг батална. Эдэнэрэй дүүрэн эрдэмтэй элүүр энхэ бэетэй хүнүүд болохонь лабтай. Эдэнэрэй олонхинь hуралсалай түрүүшүүл ба спортсменүүд юм. Хэдэн басагад кубок болон спортивна тугуудые бариад ябанад.

Энэ hүр жабхаланта демонстрациин эхилхэнhээ хойшо 30-аад минута болоод байхада Улан-Удын заводской районой колоннонууд ерэбэ. Манай республикын гигант, бидэ бүгэдынь омогорхол болохо паровозо-бүтээлгын заводойхид тус районой колонные толгойлно. Шэн габьяата ажалайнгаа түлөө тэдэнэй абаhан Ленинэй орден түрүүшын туг дээрэ харагдана. Хэдэн олон суута стахановецууд, эрхим түрүү хүнүүд ябана. Тус заводой бүхы коллектив Агууехэ Октябрьска революциин 33 жэлэй ойн хүндэлэлдэ стахановска вахтада жагсаhан байгаа. Тиигэжэ тэдэнэр ажалай үндэр бүтээсэнүүдые туйлаа. Завод хадаа 1950 оной 10 hара соо паровоз бүтээхэ түсэбөө 102 процент дүүргэhэн байна. Заводой колонно соо хэдэн олон бурят хүбүүд басагад харагдана. Тэдэнэр үсэгэлдэр хүдөө нютагуудтаа мал адуулжа, таряа тарижа ябаhаншье байжа болоо. Теэд мүнөөдэр хүдэлмэришэн ангиин алдарта зэргэдэ оронхой. Иигэжэ урдань паровоз, вагон гээшые зүүдэндээшье үзэдэггүй байhан бурят-монгол ба бусад «бага яhатан» гэглэhэн арадууд мүнөө Агууехэ Октябриин ашаар өөhэдын хүндэ промышленностьтай, өөhэдын хүдэлмэришэдэй национальна кадрнуудтай болоо.

Паровозо-бүтээлгын заводойхидой удаа Улан-Удын депогой хүдэлмэришэд ерэнэ. Тэдэнэрэй дунда автомашинада тээгдэhэн товарна вагоной макет харагдана. «Колесно пар заhабарилха түсэбөө 138 процент дүүргээбди» гэhэн бэшэг уншанабди. Депогойхидой hүүлээр машино-бүтээлгын заводойхид трибунын хажуугаар үнгэрнэ. Тэдэнэрэй толгойнууд дээгүүр Ленин—Сталинай портредүүд харагдана. hүүлээрнь шэлэй заводойхид, Сэлэнгын уhанзамайхид ерэнэ. «Сэлэнгын техническэ участок табанжэлэйнгээ түсэбые октябриин 1-лэ дүүргээ» гэhэн панно уhанзамайхидай колонныи hүүлдэ харагдана.

Улаан тугуудые намилзуулhан Пригороднэ районой ажалшад баяртай хүхюунүүд алхалалдан ябанад. Мелькомбинадайхид, Заудинска станциинхид, Сэмбын фабрикынхид, Мяха-консервын комбинадайхид ба бусад эндэ бии. Тэдэнэй дунда манай республика соо үниинэй мэдээжэ болоhон стахановецууд олон.

60 Улаан тугуудые урдаа бариhан Городской районой ажалшадай колоннонууд Соведүүдэй талмай дээрэ гараба. Бэлиг шадабаряа дүүрэнээр арадайнгаа хэрэгтэ үгэхын түлөө оролдожо байгаа студентнүүд—педагогическа, зооветеринарна институдуудайхид үнгэрнэ. Ленинэй ордено гүрэнэй Бурят-Монголой оперо ба баледэй театрынхид, хэлхеэ-холбоошод, городой эмхи зургаануудай, Бурмонторгын, Рыбтрестын, Бурмонголлесэй коллективүүд хойно хойноhоо hубарилдан, өөhэдынгөө эмхи гуримые, хүсэ шадалые, Эхэ орондоо ба эсэгэ Сталиндаа үнэн шүтэнги байhанаа, эб найрамдалай түлөө бүхы хүсэ шадалаараа тэмсэжэ байhанаа харуулнад.

Республикын столицын ажалшадай баяр найрай жагсаал 1 час үлүүтэй хугасаа соо ябаба.

КОРЕЯДЭХИ СОБЫТИНУУД

Корейскэ арадай-демократическа республикын Арадай армиин Главна командованиин мэдээсэлнүүд

Фронтын бүхы участогууд дээрэ Арадай армиин сэрэгүүд американска ба урда-корейскэ сэрэгүүдтэ эсэргүү дайшалхы эдэбхитэ ябуулгануудые хэжэ үргэлжэлөө гэжэ Корейскэ арадай-демократическа республикын Арадай армиин Главна командованиин ноябриин 7-до дамжуулhан мэдээсэл соо хэлэгдэнэ. Анчжугай (Ансю) хойно Арадай армиин сэрэгүүд Сейсенко мүрэндэ хүрэhэн ба энэ мүрэнэй баруун хойто районуудта бүhэлэгдэhэн дайсанай группануудые усадхажа үргэлжэлhэн байна. Зүүн эрье дээрэ Хамхынай (Канко), Гукченэй (Бугтхенг) ба Сенгчжинэй (Сейгдин) хойто талада, тэдэл районуудта хатуу шанга байлдаанууд болобо. Уридшалан абтаhан мэдээнүүдэй ёhоор, октябриин 27-hоо ноябриин 5 хүрэтэр Арадай армиин сэрэгүүд дайсанай 6 полк шахуу сэрэгүүдые бута сохиhон ба 4 мянга гаран американска болон лисынмановска солдадуудые плендэ абаhан байна; 66 ехэ буу, 50 гаран миномёдууд ба 400 гаран автомашина абгаа.

Харюусалгатай редакторай орлогшо Ц. Б. БУДАЕВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—23, заместителя редактора—7-85, отв. секретаря—3-23, Отделов партийной жизни, культуры и быта—4-52, сельскохозяйственного и промышленности—6-84, мест. информации и писем—6-84, Для междугородных переговоров — 16.

Н—02425 Типография Управления полиграфической промышленности, издательств и книжной торговли при Совете Министров БМАССР. Тираж 10 000.